

Arbete- och Integrationsenheten

Vägledande riktlinje för ekonomiskt bistånd

Bengtsfors kommun
Postadress
Box 14
666 21 Bengtsfors

E-post
kommun@bengtsfors.se
Besöksadress
Storgatan 20
Bengtsfors

Telefon
0531-52 60 00
Organisations nr
212000-1470

Hemsida
www.bengtsfors.se

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Syfte och tillämpning	5
2	Allmänna utgångspunkter	6
2.1	Socialtjänstlag (2025:400)	6
2.2	Begreppet skäliga levnadsförhållanden	6
2.3	Förvaltningslagen 2017:900 (FL)	7
2.4	Ledningssystem för kvalité	7
2.5	Egenkontroller, riskanalyser och avvikelser	7
3	Utgångspunkter för ekonomiskt bistånd	8
3.1	Kommunens ansvar för medborgare	9
3.2	Barnperspektivet	9
3.3	Jämställdhetsperspektivet	10
3.4	Brottsoffer och våld i nära relation	10
4	Handläggning av ekonomiskt bistånd	12
4.1	Hjälp till självförsörjning	13
4.2	Plan mot egen försörjning	13
4.3	Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd	14
4.4	Förutsättningar för rätt till försörjningsstöd	14
4.4.1	Personer som saknar arbetsförmåga helt eller delvis	14
4.4.2	Personer med långvarigt försörjningsstöd	15
4.5	Utlandsvistelse	15
4.6	Behovet kan tillgodoses på annat sätt	16
4.6.1	Inkomster	16
4.6.2	Stipendier och fonder	17
4.6.3	Tillgångar	17
4.6.4	Ägande av fordon	18
4.6.5	Fritidshus	19
4.6.6	Bankmedel, aktier, obligationer	19
4.7	Avslag på ansökan om försörjningsstöd	19
4.8	Nödprövning och akut bistånd	19
5	Rättssäker handläggning	22
5.1	Förebygga risken av felaktiga utbetalningar	22
6	Försörjningsstöd	23
6.1	Riksnorm	23
6.1.1	Livsmedel	23
6.1.2	Kläder och skor	23
6.1.3	Lek och fritid	23
6.1.4	Barn- och ungdomsförsäkring	23
6.1.5	Hälsa och hygien	23
6.1.6	Förbrukningsvaror	23
6.1.7	Dagstidning, telefon, TV-avgift med mera	23
6.1.8	Förhöjning av normen	24
6.1.9	Merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar	24
6.1.10	Merkostnader för umgänge med barn	24
6.1.11	Skäliga kostnader utöver riksnorm	24
6.1.12	Boende	24
6.1.13	Hushållsel	29
6.1.14	Internet	29
6.1.15	Hemförsäkring	29
6.1.16	Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa	29
6.1.17	Arbetsresor	30
7	Bistånd till levnadskostnader i övrigt	31
7.1	Advokatkostnader	31
7.2	Begravningskostnad	31

7.2.1	Avliden som omfattas av lag om mottagande av asylsökande m fl. (LMA) 32	
7.3	Diskmaskin	32
7.4	Flyttkostnader	32
7.5	Färdtjänstavgift	33
7.6	Förebyggande/rehabiliterande insatser	33
7.7	Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg - avgifter	33
7.8	Glasögon eller kontaktlinser	33
7.9	Hemtjänstavgift	34
7.10	Hemutrustning	34
7.11	Hjälpmedel	35
7.12	Legitimationshandling	35
7.13	Läkarvård	36
7.13.1	Kostnader i samband med sjukhusvistelse	36
7.13.2	Kostnader i samband med utfärdande av intyg från vården	36
7.14	Magasineringskostnad	36
7.15	Medborgarskap och andra avgifter till Migrationsverket	36
7.16	Medicin	37
7.17	Psykologisk behandling	37
7.18	Resor	37
7.18.1	Sociala resor	37
7.18.2	Rekreativresor	37
7.18.3	Lägerverksamhet mm för barn	38
7.18.4	Resa till begravning	38
7.18.5	Återföreningsresor	38
7.18.6	Återvandningsresor	38
7.18.7	Resor i samband med umgänge med barn	38
7.18.8	Sjukresor	39
7.18.9	Reparationskostnader av bostad	39
7.18.10	Separation/skilsmässa	39
7.18.11	Skulder	39
7.18.12	Hyresskuld	39
7.18.13	Elskuld	40
7.18.14	Barnomsorgsskuld	40
7.19	Spädbarnsutrustning	40
7.20	Högtidskläder	41
7.21	Städning/sanering	41
7.22	Särskilda kläder eller skor	41
7.23	Tandvård	41
7.23.1	Akut tandvård	41
7.23.2	Tandvårdsförsäkring	41
7.23.3	Nödvändig uppehållande tandvård	42
7.24	Tvättmaskin	44
8	Olika gruppers rätt till ekonomiskt bistånd	45
8.1	Arbetssökande med otillräcklig föräldrapenning	46
8.2	Arbetssökande med otillräcklig arbetslöshetsersättning	46
8.3	Personer med skadligt bruk eller beroende	46
8.4	Arbetssökande med sociala och medicinska problem	46
8.5	Sjukskrivna	47
8.6	Personer med psykisk ohälsa	47
8.7	Studerande	47
8.7.1	Vuxenstuderande	47
8.7.2	Studerande under studieuppehåll	48
8.7.3	Ungdomar under 21 år som går i skolan	48
8.8	Personer 66 år och äldre	49
8.9	Företagare eller personer med fria yrken	49

8.10	Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård	49
8.11	Boendekostnad	50
8.12	Frigivning	50
8.13	Intensivövervakning med elektronisk kontroll – s k fotboja	50
8.14	Kontraktsvård	51
8.15	Samhällstjänst	51
8.16	Inskrivna för rättspsykiatrisk vård	51
8.17	Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten	51
8.17.1	Boendekostnad	52
8.17.2	Egenavgift vid vård och behandling	52
8.17.3	Fickpengar	52
8.17.4	Kläder	52
8.17.5	Reskostnader	52
8.18	Utländska medborgare	52
8.19	EU-medborgare	53
8.20	Anknytningsinvandrare	53
8.21	Asylsökande	54

1 Inledning

Handläggning av ekonomiskt bistånd utförs av socialsekreterare vid kommunens individ- och familjeomsorg. Det erfordras speciell kompetens för att kunna bedöma människors behov av insatser, för att fördela resurserna och bevilja rätt bistånd till rätt person. Det är även viktigt att socialsekreteraren kan och håller sig informerad om Socialtjänstlagen, Förvaltningslagen, andra lagar och föreskrifter samt följer utvecklingen över rättstillämpning. Arbetet innebär i hög utsträckning myndighetsutövning med krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och objektiva likvärdiga bedömningar.

1.1 Syfte och tillämpning

Syftet med riktlinjerna är likabehandling i kommunen när det gäller såväl bidragsnivå, förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd samt insatser som ska erbjudas från socialtjänstens sida för att sökande ska finna vägar till egen försörjning. Riktlinjerna ska underlätta handläggningen genom att ange ramar och vara vägledande i handläggningen.

Riktlinjerna baseras på:

- Socialtjänstlag (2025:400)
- Förvaltningslag (2017:900)
- Lag om arbetslöshetsförsäkring (1997:238)
- Lag om mottagande av asylsökande med flera (1994:137)
- Socialstyrelsens föreskrifter, rapporter och allmänna råd
- Rekommendationer från Sveriges Kommuner och Regioner
- Praxis och prejudikat från Förvaltningsdomstol

2 Allmänna utgångspunkter

Handläggning av ekonomiskt bistånd ligger inom kommunens sociala ansvarsområde. Socialsekreterarna arbetar på delegation av Kommunstyrelsen med att utreda behov och besluta om rätten till ekonomiskt bistånd. Insatser enligt Socialtjänstlagen ska hjälpa den enskilde att uppnå skäliga levnadsförhållanden. Biståndet och insatserna ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt och värdigt liv. Alla insatser bygger på frivillighet med respekt för självbestämmande och beaktande av den enskildes integritet. Insatserna utformas så långt det är möjligt tillsammans med den enskilde utifrån att tillgodose dennes behov.

2.1 Socialtjänstlag (2025:400)

Socialtjänstlagen är en målinriktad ramlag, som ger kommunerna stor frihet att utforma verksamheten med utgångspunkt från lokala förutsättningar och behov. Lagens portalparagraf anger de övergripande målen och grundläggande värderingarna för samhällets socialtjänst.

Kommunstyrelsen/Socialnämnden ska enligt 2 kap 2 § socialtjänstlagen (SoL) främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet, jämställdhet i levnadsförhållande och aktiva deltagande i samhällslivet på demokratins och solidaritetens grund.

Vidare ska arbetet inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser, under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation. Verksamheten ska bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet.

En viktig princip i SoL är att människor i första hand har ett eget ansvar för sitt liv. I lagens förarbeten framhålls särskilt att socialtjänsten inte får frånta enskilda deras ansvar i detta avseende. Socialtjänstens uppgift är att förstärka och komplettera människors egna resurser, och biståndet från socialtjänsten ska stärka den enskildes resurser att leva ett självständigt liv.

Insatserna ska alltid beviljas från den enskildes behov och livssituation och utformas så att den enskilde så snart som möjligt kan klara sin egen försörjning.

Ekonomiskt bistånd ska vara ett tillfälligt försörjningsstöd, inte en långsiktig lösning. Ekonomiskt bistånd kan vara komplement till andra ersättningar i avvaktan på sjukpenning, a-kassa eller pension eller ett temporärt försörjningsstöd när andra försäkringssystem inte räcker eller inte kan nyttjas.

2.2 Begreppet skäliga levnadsförhållanden

Skäliga levnadsförhållanden syftar på sådana förhållanden som är viktiga för den enskildes sammantagna livssituation. Det handlar om att säkerställa att individen har de förutsättningar som krävs för att leva ett värdigt och självständigt liv, baserat på dennes individuella behov och omständigheter. Det innebär att socialtjänstens insatser ska vara flexibla och anpassade efter varje individs unika livssituation, snarare än att utgå från generella normer. Skäliga levnadsförhållanden innebär att beakta individens helhetssituation och behov.

Skälig - rimlig, rättvis, kostnadseffektiv, godtagbar samt överensstämmande med en normal och naturlig uppfattning om vad som är lämpligt.

2.3 Förvaltningslagen 2017:900 (FL)

De allmänna bestämmelserna om hur en myndighet ska handlägga ett ärende finns i förvaltningslagen. Där finns regler kring samverkan, myndighetens serviceskyldighet, ett lättförståeligt myndighetsspråk och muntliga inslag i handläggningen.

2.4 Ledningssystem för kvalitet

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ställer krav på att hela hälso- och sjukvården, hela socialtjänsten och all verksamhet enligt LSS (gäller även privata utförare) ska ha ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Ledningssystemet syftar till att:

- systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet.
- planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten.
- ange hur uppgifterna, som ingår i arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten, är fördelade i verksamheten.

God kvalitet i verksamheter uppnås när verksamheten uppfyller de krav som gäller enligt lag, egna kvalitetsmål samt upplevelsen av kvalitet från den enskilde som beviljas stöd. Kvalitet kan uttryckas som förhållandet mellan förväntningar och upplevelser. Rätt kvalitet uppstår när förväntningar infrias, behov tillfredsställs och krav uppfylls.

2.5 Egenkontroller, riskanalyser och avvikelser

I ledningssystemet ska framgå hur verksamheterna arbetar med egenkontroll, riskanalys och avvikelser. Riskanalyser ska göras i förebyggande syfte och kan handla både om risker som uppmärksammas på verksamhetsnivå och individnivå. Det finns en rutin för avvikelser, där det framgår närmare hur lex Sarah, lex Maria samt synpunkter och klagomål ska hanteras

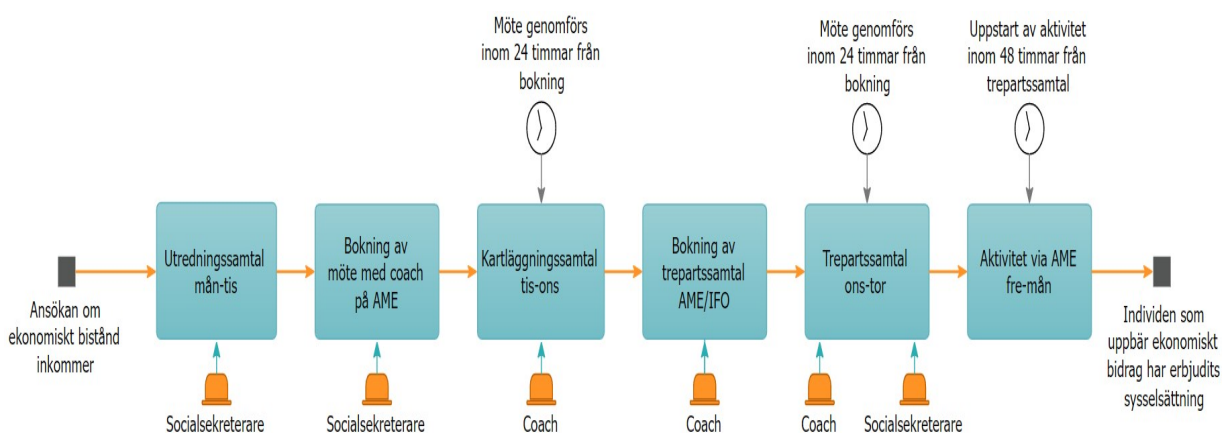
3 Utgångspunkter för ekonomiskt bistånd

Lagstiftaren har gett socialtjänsten två uppdrag vilken handlar om att hjälpa den enskilde så att hen kan klara sig utan ekonomiskt bistånd, ge insatser till den enskilde för hjälp till *självförsörjning*. I väntan på att detta blir möjligt har den enskilde under vissa förutsättningar och efter en individuell behovsprövning rätt till ekonomiskt bistånd för sin *försörjning*.

1. Stöd till självförsörjning
2. Bistånd till försörjning.

I Bengtsfors kommun organiseras uppdragen via en handläggningsmodell som innebär vid nyansökan, att den enskilde redan vid ett första gynnande beslut av ekonomiskt bistånd remitteras till en arbetsmarknadssekreterare som omgående träffar individen för ett kartläggningssamtal. Snarast därefter träffar socialsekreterare och arbetsmarknadssekreterare den enskilde tillsammans och upprättar en individuell plan mot egen försörjning. Planen syftar till att, utifrån den enskildes individuella behov och förutsättningar, stödja hen att så snart som möjligt komma i egen försörjning.

Handläggningsmodellen 24-24-48

Utifrån var den enskilde befinner sig i förhållande till arbetsmarknaden anvisas individen till lämplig arbetsträning eller praktik. Så snart som möjligt bokas ett studiebesök, och därefter planeras start av praktik/arbetsträning för att närma sig den öppna arbetsmarknaden.

Handläggningsmodellen finns dokumenterad i rutinen "Handläggningsmodell till sysselsättning", inklusive en arbetsprocessbeskrivning av flödet. I denna beskrivs även hur frånvaro och misskötsamhet hanteras, samt underliggande rutiner. Regelbunden uppföljning sker av arbetsmarknadssekreterare och vid behov även av socialsekreterare.

Genom det ekonomiska biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. I förarbeten till lagen sägs att nivån inte ska överstiga vad en låginkomsttagare, på orten, i allmänhet har råd att kosta på sig. Vad som är skäliga kostnader när det gäller de dagliga levnadsomkostnaderna inom ramen för riksnormen finns angivet i lagen.

Vad som kan anses vara skälig levnadsnivå utöver riksnormen anges i lagen och dessa riktlinjer. Det gäller såväl kostnader inom försörjningsstödet som övrigt ekonomiskt bistånd till levnadskostnader i övrigt.

Ekonomiskt bistånd utöver norm ska beviljas restriktivt. En aspekt att ta hänsyn till kan vara om behovet av bistånd till försörjningen är kort- eller långvarigt. Enligt SOSFS 2013:1 Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd är ett kortvarigt behov av ekonomiskt bistånd, maximalt tre sammanhängande månader. Vid kortvariga perioder understigande tre månader av bistånd eller inkomster på motsvarande nivå, kan socialtjänsten ta hänsyn till att den biståndssökande själv kan bekosta det som inte är akut. Det kan till exempel innebära att behov som inte bedöms vara akuta skjuts upp till dess att den biståndssökande själv kan betala.

3.1 Kommunens ansvar för medborgare

I syfte att tydliggöra ansvarsfördelningen 29 kap Socialtjänstlag (2025:400) mellan kommuner ansåg regeringen att bosättningskommunens ansvar skulle anges som huvudregel. Vistelsekommunens ansvar är därmed ett undantag från huvudregeln. Ändringen syftar enbart till att underlätta förståelsen genom att tydliggöra ansvarsfördelningen inte några förändringar gällande vistelsekommunens ansvar. Den enskilde ska alltid vara garanterad omedelbar hjälp oavsett i vilken kommun han eller hon befinner sig när hjälpen behövs.

Det framgår att kommunen har ansvaret för att de personer som vistas i kommunen får det tillfälliga stöd som behövs. Vistelsekommunen där den enskilde befinner sig har ansvar för att ge akuta och nödvändiga insatser, exempel vid våld, hemlöshet eller skyddsbehov.

Omfattningen av det bistånd som vistelsekommunen kan ha skyldighet att ge kan däremot påverkas av den tid som han eller hon vistas där och under vilka förhållanden. Kommunens skyldighet att pröva en persons behov av bistånd påverkas dock inte av vistelsetidens längd.

Om den enskilde är bosatt i en annan kommun så är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta stöd- och hjälpinsatser. Har en person inte likvida medel som tillfälligt vistas i kommunen, kan ett akut bistånd beviljas till en enkel biljett till hemkommunen, endast i undantagsfall och då det inte går att ordna hemresa samma dag kan bistånd beviljas till matpengar för en dag.

3.2 Barnperspektivet

Barnperspektivet innebär också att barnets situation ska uppmärksammas när en ansökan om insats eller annat stöd handläggs inom socialtjänsten, även när insatsen inte gäller barnet självt utan barnets föräldrar. Vid handläggning av ekonomiskt bistånd ska socialtjänsten ta reda på både om det finns hemmavarande barn och om det finns andra barn som berörs. Att beakta barnets behov ska ske i samarbete med föräldrarna. Det skall alltid dokumenteras i i ekonomiutredningen. Vidare ska barn och ungdomar som saknar nätverk, sociala sammanhang och fritidsaktiviteter, ägnas särskild uppmärksamhet.

Förebyggande och rehabiliterande insatser kan beviljas med max 10 % av basbeloppet per barn/år efter beslut av enhetschef. Bistånd kan omfatta

- Avgifter för fritidsaktiviteter
- Lägrverksamhet
- Skolresa
- Sommaraktivitet
- Cykel inklusive hjälm

Socialtjänstens insatser ska syfta till att förhindra att enskilda familjer blir bostadslösa och socialtjänsten ska då särskilt värna om barnfamiljer. Barnens situation ska alltid beaktas vid ansökan som avser avhysningsärenden och situationer där elförsörjning riskerar att bli avstängd. Hänsyn ska tas till om det finns barn i familjer vid bedömningen om matpengar i nödsituationer. Om det finns barn i familjen ska i samband med bedömningen om nödsituation särskilt utredas hur barnets/barnens situation påverkas om inte bistånd beviljas. Handläggare ska ta reda på om familjen/barnet har kontakt med annan handläggare inom socialförvaltningen och barnets/barnens situation ska analyseras/utredas utifrån familjens ekonomiska situation.

3.3 Jämställdhetsperspektivet

Likvärdig behandling gällande kvinnor och män som söker ekonomiskt bistånd, innebär att de ska bemötas och bedömas på lika villkor. Insatserna ska vara behovsbaserade där stödet ska utgå ifrån individens behov, inte utifrån könsstereotyper. Alla människor som kommer i kontakt med kommunen ska behandlas på ett likvärdigt sätt.

Jämställdhetsperspektivet ska ligga till grund vid varje bedömning av ekonomiskt bistånd och en målmedveten strävan att motverka all särbehandling mellan könen ska finnas inom nämndens alla verksamheter. Vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd och av vad som behövs för att den sökande ska klara sin egen försörjning ska kvinnor och män erbjudas likvärdig bedömning och insatser utifrån deras behov och förutsättningar. Även flickor och pojkar ska bedömas på ett likvärdigt sätt när det gäller beslut som berör barnen.

Vid utbetalning av beviljat ekonomiska bistånd delas ersättningen och betalas ut med lika stora delar till båda parter i hushållet, med undantag för personliga kostnader såsom receptbelagd medicin, eller exempelvis ett busskort, som endast avser den ena partnern i hushållet. Då betalas kostnaden för busskortet eller medicinen direkt till den i hushållet som kostnaden avser.

3.4 Brottsoffer och våld i nära relation

I 13 kap 1 § och 13 kap 8 § Socialtjänstlagen finns en bestämmelse om socialtjänstens stöd till brottsoffer. Bestämmelsen gäller för alla brottsoffer och deras anhöriga, även om personer som utsatts för våld i hemmet särskilt bör uppmärksammas. Barn som bevittnat våld ska särskilt uppmärksammas och orosanmälan ska göras till mottagningsgruppen för barn och unga Individ- och familjeomsorgen.

Personer som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp kan ha upprepat behov av akut bistånd från socialtjänsten. Ofta är en del av behovet

ekonomiskt och kan gälla oplanerade och brådskande utgifter för vardagliga behov. Att en person är misshandlad behöver inte automatiskt betyda att den vanliga biståndsprövningen sätts ur spel. Hur kommunen ska hantera detta måste bedömas från fall till fall men styrs övergripande av riktlinjer och rutiner.

I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma det behov av hjälp som kan finnas i bidragshushållen i samband med våld i nära relationer och i samband med hedersrelaterat våld. Vid bedömning av rätten till bistånd i form av exempelvis skyddat boende får den våldsutsattas ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller inte. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska däremot alltid behovsbedömningen kompletteras med en ekonomisk prövning, om den våldsutsatta själv har inkomster eller tillgångar som kan tillgodose hens ekonomiska behov.

Det kan finnas skäl att beräkna kostnader till en högre nivå än riksnormen om den enskilde har varit utsatt för brott och därmed fått tillfälligt högre kostnader i samband med flytt till annan bostad, kostnader för livsmedel, kläder och skor.

Att hänvisa till den sammanboendes försörjningsskyldighet är olämpligt i det akuta skedet. Vid handläggning av ekonomiskt bistånd prövas respektive part individuellt.

4 Handläggning av ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd består av två olika delar;

1. Försörjningsstödet ska tillgodose hushållens mer regelbundna utgifter per månad. En del av försörjningsstödet beräknas utifrån riksnormen som beslutas av regeringen varje år. Den andra beräkningsdelen består av fem kostnadsposter som ligger utanför riksnormen och består av faktiska skäliga kostnader för boende, hushållsel, hemförsäkring, arbetsresor, fackföreningsavgift och medlemskap i a-kassa.
2. Ekonomiskt bistånd till levnadskostnader i övrigt ska tillgodose kostnader för behov som kan ingå i en skälig levnadsnivå och som uppstår mindre frekvent, exempel är kostnader för tandvård, glasögon, hälso- och sjukvård, umgängesresor, hemutrustning, spädbarnsutrustning, flyttkostnad, avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter, rekreation, begravning, skulder samt kostnad för internetuppkoppling. En individuell bedömning måste göras av vad som är skäligt för den som söker.

Arbetet ska bedrivas rättssäkert och med en tro på människans egna resurser. Handläggning och beslut ska präglas av respekt för den enskilde. En helhetsbedömning av den sökandes behov och förmåga ska alltid göras. Hur verksamheten internt organiserar sitt arbete ska inte ha någon betydelse för den enskilde.

Väntetiden för utredningssamtal vid nybesök ska ske inom två veckor om inga speciella hinder föreligger. Efter det att nyansökan är komplett, ska handläggningstiden inte överstiga 10 arbetsdagar. Vid återansökan ska handläggningstiden ske skyndsamt och uppgå till maximalt 10 arbetsdagar efter att komplett ansökan och underlag inkommit.

Handläggningen ska bedrivas skyndsamt och utredningen inte göras mer omfattande än vad som krävs för bedömningen av om det föreligger rätt till bistånd, vilket behov av ekonomiskt bistånd som föreligger.

Alla händelser av betydelse, faktiska omständigheter och åtgärder som görs i individärenden ska dokumenteras i personakt fortlöpande, i kronologisk ordning och utan oskäligt dröjsmål. Behov som kan uppstå när enskilda behöver bistånd under lång tid ska uppmärksammas och följas upp, särskilt om barn berörs i hushållet.

Lättillgänglig information om villkor och förutsättningar för ekonomiskt bistånd ska tillhandahållas. Handläggaren är ansvarig för att se till att den sökande får information och beslut på ett sätt som gör att den enskilde kan förstå villkor och motivering.

Beslut som fattas ska vara tydliga och väl motiverade. Beslutet ska underrättas den enskilde så snart som möjligt. Alla beslut som går den enskilde emot, helt eller delvis, är förvaltningsbesvär, det innebär att beslutet kan överklagas hos Förvaltningsrätten. Beslutet ska meddelas skriftligt samt förses med en besvärshänvisning, som beskriver hur man går tillväga för att överklaga beslutet.

Minst en gång per år eller vid behov ska grundutredningen (som görs vid nybesök) uppdateras för varje hushåll. I samband med att detta genomförs förnyas även den enskildes samtycken, den enskilde får återigen nybesöksinformation om ekonomiskt bistånd. Under utredningssamtalet ställs även frågor om våld i nära relation utifrån Freda-kortfrågor. Även samtal kring alkohol, droger och spel sker utifrån blanketterna Audit,, Dudit, och Nods-percs som går igenom.

Arbetslinjen ska gälla med målet att individen i första hand ska kunna försörja sig genom arbete och vid behov stöttas för att klara detta. Alla som söker ekonomiskt bistånd ska ha en individuell plan mot egen försörjning och regelbundet träffa sin arbetsmarknadssekreterare. Planen mot egen försörjning ska vara ett levande dokument och kontinuerligt uppdateras.

4.1 Hjälp till självförsörjning

Det övergripande målet för Arbete och integrationsenheten är att öka andelen försörjningsstödstagare till arbete. Arbetslinjen ska gälla det innebär att individens förmågor sätts i fokus. Utgångspunkten är att människor både vill och kan ta ansvar för sin egen försörjning. Därför blir verksamhetens främsta uppgift att genom aktiva insatser och genom motivations- och förändringsarbete skapa förutsättningar för den enskilde att kunna ta detta egen ansvar.

Inom enheten får den enskilde stöd av verksamhetens arbetsmarknadssekreterare samt socialsekreterare och de upprättar tillsammans med den sökande en plan mot egen försörjning. Plan mot egen försörjning ska innehålla en beskrivning om stegförflyttning, vägen fram till egenförsörjning.

Plan mot egen försörjning ligger sedan till grund för bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd.

Den som inte kan arbeta ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras ansöka om sjukersättning hos Försäkringskassan.

4.2 Plan mot egen försörjning

Plan mot egen försörjning upprättas tillsammans med den sökande. Om det är två parter i hushållet upprättas en separat plan mot egen försörjning för varje hushållsmedlem. Planen ska upprättas utifrån den enskildes nuvarande situation. Syftet med planen är att skapa en tydlig struktur för genomförande och uppföljning.

Genom planen tydliggörs både för den enskilde och för verksamheten vilka insatser/aktiviteter som ska genomföras för att närma sig egen försörjning. Planen ska tydligt beskriva mål, och planering för att nå målet, syftet med insatsen/insatserna samt på vilket sätt och när uppföljning ska ske.

Rutiner för uppföljning finns i arbetsprocessen inom enheten. Det ska även finnas med eventuella överenskommelser som gjorts. För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd krävs det att plan mot egen försörjning följs. Eventuella avsteg från planen skall göras i samråd med ansvarig

arbetsmarknadssekreterare. Planen revideras efter uppföljning av progression eller om den enskilde önskar det och om behov finns. Om planen inte följs kan avdrag göras eller så kan rätten till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL 12 kap 1 § Socialtjänstlagen ifrågasättas och ansökan avslås.

4.3 Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd

Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär i hög utsträckning myndighetsutövning med krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och likvärdiga bedömningar. Prövningen av rätten till bistånd görs i flera steg och en individuell behovsprövning ska alltid göras.

Följande frågeställningar ska utredas:

Är förutsättningarna för bistånd uppfyllda?

En bedömning ska göras av om den sökande kan anses uppfylla de krav som kan ställas på henne eller honom i syfte att uppnå självförsörjning.

En fråga som socialsekreterare kan ställa sig är om individen har gjort allt den kan enligt den individuella planen mot egen försörjning månaden före bedömningstillfället. Om svaret är ja är rätten till ekonomiskt bistånd uppfylld. Om svaret är nej behöver bedömning genomföras om i vilken omfattning planen inte har följts och om rätten till bistånd då är uppfylld, om avslag eller om avdrag ska göras på det ekonomiska biståndet.

Kan behovet tillgodoses på annat sätt?

Annat sätt kan exempelvis vara, genom inkomster eller tillgångar, genom socialförsäkringsförmåner, studiestödsformer eller andra ersättningar. I vissa fall ska behovet tillgodoses genom andra huvudmän såsom Försäkringskassan, CSN, Regionen, Migrationsverket eller Kriminalvården.

Vilket bistånd ska beviljas?

Utöver riksnormen som årligen fastställs av regeringen ska med utgångspunkt från lagen och kommunens antagna riktlinjer, en bedömning göras av vilket behov som föreligger, och vad som är en skälig levnadsnivå för den enskilde

4.4 Förutsättningar för rätt till försörjningsstöd

För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd ska den enskilde aktivt medverka till en förändring av sin situation utifrån sina egna förutsättningar.

Den sökande ska stå till arbetsmarknadens förfogande. Det innebär att den enskilde ska vara inskriven på Arbetsförmedlingen och aktivt söka arbete aktivitetsrapportera. Delta i arbetsinriktade aktiviteter till exempel, jobbsökande aktiviteter som att skriva CV, eller delta i jobbsökargrupper, praktik, utbildning eller kurser till exempel yrkesutbildningar eller svenska för invandrare (SFI), delta i kommunen anordnad arbetsverksamhet eller annan lämplig insats i enlighet med upprättad plan.

4.4.1 Personer som saknar arbetsförmåga helt eller delvis

Människor har i regel resurser även då det många gånger finns problem i livet av olika slag. För att socialtjänsten ska ställa andra krav än de som ställs på

arbetssökande ska problematiken vara allvarlig och omfattande. Sådana skäl är ett allvarligt missbruk eller svår psykisk ohälsa. Personer som av sociala eller medicinska skäl är förhindrade att arbeta har oftast behov av insatser från andra enheter inom socialtjänsten eller från regionen. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska dessa personer medverka till planering i syfte att bli arbetsföra eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.

För att arbetsoförmåga ska godkännas vid sjukdom ska en person ha ett relevant läkarintyg som styrker oförmåga att arbeta eller delta i aktiviteter. Om läkarintyg lämnas från vårdinstans ska det framkomma vilka åtgärder läkaren bedömer att individen behöver för att lättare återgå i arbete. I de fall vårdcentralerna/sjukvårdande instanser inte vill skriva ut läkarintyg till de som saknar sjukpenningsgrundande inkomst (SGI), bör den enskilde genom att lämna samtycke, lyftas i samverkans forum med vårdcentralen för att socialtjänsten på så sätt ska kunna erhålla samma information som framkommer på ett läkarintyg och på så sätt kunna utreda rätten till ekonomiskt bistånd och förmåga att delta i olika aktiviteter. Insatser ska erbjudas i samverkan med vårdcentraler, försäkringskassa, och psykiatrimottagningar. Personer som på grund av sjukdom inte är arbetsföra och som saknar sjukpenningsgrundande inkomst ska ha samma möjligheter till rehabilitering via Försäkringskassan som personer med sjukpenning. Försäkringskassan har ett samordnat rehabiliteringsansvar för personer som beräknas kunna komma i arbete. Om läkarintyget inte beskriver oförmågan att arbeta skall intyget kompletteras med nytt utlåtande eller intyg från annan läkare.

4.4.2 Personer med långvarigt försörjningsstöd

Personer som uppburit försörjningsstöd i mer än ett år ska särskilt uppmärksammas och följas upp. Arbete och integrationsenheten har tagit fram en arbetsprocess inom enheten för att stödja alla enskilda individer som beviljas ekonomiskt bistånd, att så snart som möjligt komma ut i en aktivitet. Aktiviteten ska syfta till att närma sig arbetsmarknaden så snart som möjligt. Samtidigt visar processen i olika steg vad var och en (olika professioner inom enheten) ska göra för att möjliggöra att de individerna med ett långvarigt ekonomiskt bistånd ska komma närmare egen försörjning. Detta genom en att upprätta en individuell plan mot egen försörjning som regelbundet följs upp minst var sjätte vecka. Planen ligger också till grund för rätten till ekonomiskt bistånd som prövas varje månad. Syftet är att tydliggöra vilka insatser som behövs för att de som står långt ifrån arbetsmarknaden kan närma sig egen försörjning.

4.5 Utlandsvistelse

Huvudprincipen är att försörjningsstöd inte beviljas vid utlandsvistelse då individen inte kan anses stå till arbetsmarknadens förfogande vid utlandsvistelse. Undantagsfall är bland annat en kortvarig, resa som varken påverkar försörjningen eller försämrar möjligheterna till framtida försörjning i Sverige. Det kan undantagsvis också finnas rätt till bistånd under vistelse utomlands, om det exempelvis är nödvändigt i samband med sjukdom. Läkarintyg ska alltid kunna uppvisas om resan är medicinskt motiverad.

4.6 Behovet kan tillgodoses på annat sätt

Innan bedömning om rätt till ekonomiskt bistånd föreligger ska noga utredas om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Det kan vara genom egna inkomster, andra ersättningar eller tillgångar som den enskilde har att disponera eller lätt kan realisera, till exempel banktillgångar, bilar eller andra fordon.

Den enskilde har i första hand skyldighet att utnyttja alla andra möjligheter till försörjning innan rätt till ekonomiskt bistånd föreligger. Det kan till exempel vara att söka andra ersättningar ur socialförsäkringssystemet eller sälja tillgångar som innebär att den enskilde under en period klarar sin försörjning helt eller delvis.

4.6.1 Inkomster

Följande räknas som inkomst vid beräkning av försörjningsstöd;

- Inkomst av arbete
- Arvoden
- Sjukpenning och sjukpenning i särskilda fall inkl. retroaktiv ersättning
- Pension
- Livräntor
- Sjuk/aktivitetsersättning
- Försäkringsförmån
- Arbetslöshetsersättning
- Ersättning vid arbetsmarknadsåtgärder
- Utbildningsstöd
- Studiemedel
- Studiebidrag
- Etableringsstöd, etableringsersättning, etableringstillägg
- Bostadsersättning
- Föräldrapenning, även garantibelopp
- Barnbidrag, flerbarnstillägg
- Underhållsstöd
- Bostadsbidrag och bostadstillägg
- Överskjutande skatt
- Omvårdnadsbidrag
- Anhörigersättning
- Handikappersättning exkl. ersättning för merkostnader
- Assistansersättning, den del som beskattas
- Ersättning genom arbetsmarknadsförsäkring ex AMF, TFA
- Övriga inkomster ex arv och vinster
- Stipendier – Se rubrik Stipendier och fonder
- Fonder – Se rubrik Stipendier och fonder
- Försäkringsersättning och ekonomiskt skadestånd avseende inkomstförlust
- Ideella skadestånd
- Ersättning till steriliserade i vissa fall, överstigande 175 000 kr
- Socialförsäkringsförmån m.m. för neurosedynskadade, överstigande 500 000 kronor

- Ersättning pga. övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall, överstigande 250 000 kronor
- Övriga kontoinsättningar såsom Swish

Följande inkomster ska inte medräknas vid beräkning av försörjningsstöd:

- Ersättning för merkostnad till följd av funktionshinder
- Behovs- och inkomstprövat tillägg inom studiebidragsformen för ungdomar boende i föräldrahemmet
- Överskjutande skatt som omhändertagits av kronofogdemyndigheten
- Försäkringsersättning och skadestånd för ekonomisk förlust (dock inte inkomstförlust).
- Ersättning till steriliserade i vissa fall, upp till 175 000 kronor
- Socialförsäkringsförmån m.m. för neurosedynskadade, upp till 500 000 kronor.
- Ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall, upp till 250 000 kronor.
- För personer som har fått försörjningsstöd i sex månader i följd finns möjlighet till jobbstimulans. Det innebär att 25 % av arbetsinkomsten inte räknas med som inkomst när biståndet beräknas.

Syftet med denna särskilda beräkningsregel är att underlätta vägen till egen försörjning genom att göra det mer lönsamt att ta ett arbete. Undantag från beräkningsregeln är inkomster från hemmavarande barn eller skolungdomar 12 kap § 8 (2025:400).

4.6.2 Stipendier och fonder

Inkomster vilka delvis reducerar ekonomiskt bistånd, är villkorade eller riktade (för särskilt ändamål) stipendium. Hur ett stipendium ska reducera ekonomiskt bistånd ska bedömas från fall till fall.

Inkomster som inte reducerar ekonomiskt bistånd, är stipendium eller fondmedel som betalats ut efter en social bedömning, de påverkar inte det ekonomiska biståndet och får således inte dras av i beräkningarna för ekonomiskt bistånd.

4.6.3 Tillgångar

Vid bedömning av om den enskilde kan tillgodose sitt behov genom egna tillgångar istället för försörjningsstöd bör endast sådana tillgångar beaktas som den enskilde faktiskt kan förfoga över eller få tillgång till.

När det gäller vuxna individer 18 år> ska kontanter, banktillgodohavanden eller lätt realiserbara tillgångar (t.v. aktier och obligationer) i första hand användas för den enskildes försörjning och levnadskostnader i övrigt. En pensionsförsäkring som inte kan återköpas ska inte påverka rätten till försörjningsstöd. En konsekvens av riksnormen är att den enskilde bör kunna spara pengar varje månad. De kan även finnas andra situationer där mindre banktillgodohavande ska borträknas som t.ex. boendekostnader.

När det gäller barn och ungdomar är de aldrig försörjningsskyldiga gentemot sina föräldrar. Däremot kan förekomsten av tillgångar hos barn beaktas när det gäller barnets del av försörjningsstödet eller en ansökan om ekonomiskt bistånd som avser barnet.

Barn och ungdomar kan, så länge föräldrars försörjningsansvar råder, ha ett sparbelopp med maximalt 15 % av prisbasbelopp utan att detta ska läggas till grund för bedömning av behovet för en i övrigt biståndsberättigad familj. Överstiger sparmedel detta belopp ska den överskjutande delen endast beräknas för uppehälle till det barn eller den ungdom det berör dvs. inte till den övriga familjens kostnader.

Underårigs tillgångar som föräldrar inte kan förfoga över bör inte påverka en förälders rätt till försörjningsstöd. Detta gäller t.ex. bankmedel som står under överförmyndarens kontroll, om överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag.

Barn eller ungdomars arbetsinkomst eller inkomst från barnpension kan inte användas till föräldrar eller syskons försörjning utan endast till levnadsomkostnader för den inkomsten avser.

4.6.4 Ägande av fordon

Ekonomiskt bistånd kan i princip inte beviljas till sökande som innehar bil (gäller även mc och släp). Ägande av bil kan godtas med högst en månad för avyttring. Inkomsten från en försäljning ska alltid medräknas vid beräkning av ekonomiskt bistånd. Om bilen är köpt via kreditköp får endast den summa som kvarstår sedan krediten reglerats räknas som inkomst. Eventuell skuld som kvarstår efter bilförsäljningen betraktas som vilka skulder som helst.

Undantag

I följande fall ska dock ägande av bil upp till ett halvt prisbasbelopp godtas:

- Bilen är en förutsättning för att den enskilde ska kunna ta sig till och från sitt arbete, arbetsmarknadsåtgärd eller att den behövs i arbetet.
- Bilen är köpt med lån och det står klart att det inte medför förtjänst att den säljs.
- Den enskilde är av medicinska eller sociala skäl i behov av bil, t ex en förälder som behöver bil för att kunna umgås med sitt barn eller köra barnen till förskolan eller dylikt då det saknas allmänna kommunikationer.
- Behov av bil finns pga. risk att bli utsatt för våld i nära relation

I vissa fall bör byte till en billigare bil kunna aktualiseras. Högsta godtagbara värde på bilen skall i normalfallet inte överstiga ett halvt prisbasbelopp.

Om den enskilda på grund av funktionshinder har en specialanpassad bil, styrkt via underlag/intyg, bör denna godtas trots högre värde. I övriga fall ska bilar vars värde överstiger ett halvt prisbasbelopp avyttras oavsett lånebild på bilen. Skälig tid för avyttring av fordon är en månad.

4.6.5 Fritidshus

Ekonomiskt bistånd till personer som äger fastighet, eller andel av fastighet, bör i princip inte beviljas annat än i akuta situationer eller under den tid som behövs för att sälja fastigheten, rådtrum högst 3 månader för avyttring. Fastigheten ska omgående lämnas till mäklare för försäljning. Om det finns särskilda skäl, fel säsong, tvist i samband med försäljning, etc kan rådtrum för försäljning förlängas. Biståndet ges med villkor om återbetalning. Även del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning.

4.6.6 Bankmedel, aktier, obligationer

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper. Undantag ska göras för kompletterande försörjningsstöd till förtidspensionärer med sjukersättning om de är berättigade för lång tid framåt t.ex. på grund av hög hyra och inte bedöms kunna flytta. Dessa kan inte förbättra sin ekonomi och på sikt bygga upp en egen reserv för oförutsedda utgifter på samma sätt som personer utan bestående funktionshinder.

Det är viktigt att i varje enskilt fall gör en helhetsbedömning och bland annat tar hänsyn till;

- om personens hjälpbehov bedöms bli kort- eller långvarigt
- vad som kan anses skäligt
- vilka konsekvenser det kan få om den enskilde inte får det sökta biståndet.

Om behovet av ekonomiskt bistånd bedöms överstiga tre sammanhängande månader eller om det finns andra särskilda skäl, bör även möjligheten att realisera andra tillgångar påverka nämndens bedömning av rätten till bistånd. Det kan till exempel handla om att sälja en fritidsfastighet, värdefull konst och antikviteter som inte kan hänföras till kategorin bruksföremål. En tillgång bör dock endast påverka rätten till bistånd, om den har ett betydande värde och om överskottet vid en försäljning motiverar åtgärden.

4.7 Avslag på ansökan om försörjningsstöd

Om den sökanden inte bedöms uppfylla förutsättningarna för rätt till försörjningsstöd ska ansökan avslås. Efter bedömning i det enskilda fallet kan reducerat försörjningsstöd beviljas för att tillgodose basala behov såsom exempelvis mat och hyra för att ge sökanden möjlighet att reda upp den omedelbara situationen.

Ett avslagsbeslut innebär oftast att den sökandes livsvillkor påverkas, och även när försörjningsstödet avslås helt eller delvis bör alla lämpliga insatser och stöd till egenförsörjning sättas in.

4.8 Nödprövning och akut bistånd

Med hänvisning till kommunens yttersta ansvar ska en så kallad nödprövning göras om den sökande hävdar att nödsituation föreligger. Efter bedömning i det enskilda fallet kan akut bistånd tillfälligt beviljas för att tillgodose de mest

nödvändiga behoven såsom exempelvis mat och boendekostnader (inklusive hushållsel) samt kostnader för läkarvård och medicin för att ge sökanden möjlighet att reda upp den akuta situationen.

Akut bistånd i form av matpengar kan beviljas vid två olika situationer:

- Sökande är inte berättigad till bistånd på grund av olika orsaker men trots det står utan pengar till mat.
- Sökande har erhållit bistånd enligt riksnorm eller har haft egna inkomster motsvarande norm men av olika orsaker står helt utan medel till mat.

Akut bistånd i form av boendekostnad kan beviljas om den enskilde saknar egna medel att betala sin boendekostnad, kostnaden bedöms skälig och den enskilde riskerar att bli av med sin bostad eller få hushållselen avstängd om betalning inte sker omgående.

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Kontoöversikt och kontoutdrag med aktuell kontoställning samt senaste månadens transaktioner ska alltid uppvisas, även om tiden inte räcker för fullständig utredning.

Följande överväganden ska alltid göras vid ansökan om akut bistånd:

- Är det en akut nödsituation?
- Finns barn i familjen?
- Finns sjukdom hos sökanden som skulle kunna förvärras om han eller hon inte får ekonomisk hjälp?
- Har sökanden medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- Känner sökanden till socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har han eller hon tidigare fått information om dem?
- Kan sökanden få hjälp från underhållsskyldig?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Akut bistånd till hushåll som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller om den sökande bedöms vara förhindrad att själv ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation.

Vid bedömningen ska hänsyn tas till om det finns barn i hushållet, och deras situation ska särskilt uppmärksammas. Föräldrar ska i detta sammanhang informeras om det ekonomiska ansvar föräldraskapet innebär och Utgångspunkten att det som inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnet.

Om behovet av akut bistånd är upprepat och det finns barn i hushållet ska särskilt uppmärksammas om behovet kan vara ett uttryck för att det kan finnas anledning till oro för barnens hälsa och utveckling. En orosanmälan ska lämnas in till mottagningsgruppen barn – och unga.

Vid nödprövning utöver riksnorm mer än två gånger under en period på 12 månader ska fördjupad utredning göras och eventuell anmälan till

Överförmyndarnämnden enligt bestämmelserna i socialtjänstförordningen (SoFF) 5 kap 3 § och samt enligt 15 § 6p i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

5 Rättssäker handläggning

Handläggningen ska präglas av tydlig information, noggranna systematiska kontroller, stickprover och korrekt registrering i Lifecare.

5.1 Förebygga risken av felaktiga utbetalningar

Genom noggrann handläggning ska felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd motverkas. Vid kontroll misstanke om felaktiga uppgifter och underlag ska ärendet lämnas över till FUT utredare, en handläggare som gör en fördjupad utredning vid felaktiga utbetalningar.

Felaktiga utbetalningar kan uppkomma av olika orsaker. De kan uppstå till följd av att den sökande medvetet lämnar oriktiga uppgifter, genom att den sökande saknar kunskap om regelsystemet eller genom brister i ärendehantering. Felaktiga utbetalningar ska förebyggas genom tydlig information och vägledning till de sökande om vad som gäller samt genom noggranna systematiska kontroller.

Uppgifter som alltid ska kontrolleras är;

- identitet och medborgarskap
- boende, folkbokföring
- vårdnadshavare för barn i hushållet
- om personen är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.
- kontroll av inkomster och tillgångar, exempelvis bilinnehav, ska också alltid göras.
- rapporter har visat på några omständigheter som kan leda till felaktiga utbetalningar och som särskilt bör uppmärksammas. Det gäller;
 - att sökanden egentligen är sammanboende
 - att barn som uppges ingå i hushållet inte vistas i landet
 - att den sökande samtidigt uppbär ekonomiskt bistånd i annan kommun
 - att den sökande har inkomster av "svartarbete" eller undanhåller tillgångar.

Det mest kostnadseffektiva är att göra nödvändiga kontroller redan innan beslut om utbetalning fattas. I de fall den enskilde obehörigt fått ekonomiskt bistånd eller fått bistånd med för högt belopp ska biståndet alltid återkrävas när det är möjligt enligt lag. Om det finns anledning att anta att ett bidragsbrott har begåtts i samband med ansökan om ekonomiskt bistånd ska polisanmälan göras.

6 Försörjningsstöd

Försörjningsstöd definieras i 12 kap 1 § och 12 kap 7 § Socialtjänstlagen, Försörjningsstöd består av två beräkningsdelar, riksnorm och övrigt försörjningsstöd som utges till skäligen kostnader för ett antal regelbundet återkommande behovsposter.

6.1 Riksnorm

Den del av försörjningsstödet som utgör den s.k. riksnormen omfattar sex budgetposter för vuxna och sju budgetposter för barn och ungdomar. Riksnormen fastställs av regeringen och är samma för hela riket. Riksnormen grundar sig på konsumentverkets senaste pris och konsumtionsundersökningar och delas upp på olika hushållstyper och åldersintervaller.

Följande poster ingår i normen:

6.1.1 Livsmedel

Utgångspunkten är en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all mat tillreds hemma. Vissa halvfabrikat ingår samt inköp av allt matbröd. Hänsyn har tagits till att ensamhushåll beräknas ha en något högre kostnad eftersom det kan bli dyrare med mindre förpackningar.

6.1.2 Kläder och skor

Avser att täcka det vardagliga behovet av kläder och skor under hela året. Även kostnader för skoreparationer och viss kemitvätt ingår samt vissa tillbehör som paraply, armbandsur och väskor. Ryggsäckar för barn och skolungdomar ingår.

6.1.3 Lek och fritid

Avser sådana aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till. Aktiviteterna gäller både inomhus och utomhus, viss motion och kultur. För äldre barn och vuxna ingår kostnader för att t.ex. gå på bio, lyssna på musik, läsa böcker, dansa eller gå på diskotek och besöka simhall. För yngre barn ingår leksaker, spel, pussel, böcker, biobesök m.m. I posten ingår också cykel, skidutrustning för längdåkning och skridskor. För yngre barn beräknas att cykel och skridskor köps begagnade.

6.1.4 Barn- och ungdomsförsäkring

Denna normpost ingår endast i normerna för barn och ungdom.

6.1.5 Hälsa och hygien

Avser kostnader för den personliga hygien, t.ex. tvål, tandkräm, blöjor och mensskydd. Även produkter som t.ex. icke-receptbelagd medicin, plåster och solskyddsmedel ingår. Kostnaderna omfattar även hårklippning. Kostnad för preventivmedel se medicin.

6.1.6 Förbrukningsvaror

Avser varor som behövs för rengöring av bostaden och vård och skötsel av kläder och skor, t.ex. disk- och tvättmedel, dammsugarpåsar, glödlampor och skokräm.

6.1.7 Dagstidning, telefon, TV-avgift med mera

I denna post ingår kostnader för en helårsprenumeration på en dagstidning, avgift för TV-licens och kvartals- och samtalsavgift för telefon eller kostnad för

mobiltelefon och mobiltelefonsamtal. Posten omfattar också vissa kostnader för att skicka kort och brev.

6.1.8 Förhöjning av normen

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl kan försörjningsstödet enligt norm beräknas till en högre nivå. Det gäller när någon har förhöjda kostnader för en eller flera av de budgetposter som ingår i riksnormen och om dessa kostnader inte täcks av annan ersättning som handikappersättning, vårdbidrag eller underhåll.

Bland annat motiverar följande skäl en förhöjning av normen:

6.1.9 Merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar

Skälet till behov av särskild kost ska alltid styrkas med läkarintyg. Det ska framgå av intyget hur länge läkarens bedömning gäller. Kosttillägg utgår med högst 1 % av basbeloppet vid behov av glutenfri, laktosfri och mjölkproteinfri kost per månad.

Tillägg görs enligt Konsumentverkets beräkningar av merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar. Om den sökande har väsentligt ökade matkostnader, ska möjligheten till merkostnadsersättning undersökas. Vid vissa sjukdomar kan den sökande vara i behov av särskilt näringstillskott. I de fall näringstillskott är ordinerat av läkare kan normen höjas med merkostnaden om det inte står helt klart att näringstillskottet ersätter vanlig mat och inte innebär någon merkostnad.

6.1.10 Merkostnader för umgänge med barn

Vid gemensam vårdnad när barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska normalt inkomster och utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna och halvt barnbidrag och halv månadsnorm för barnet räknas in i den biståndssökande förälderns normberäkning. Beträffande resor i samband med umgänge med barn, se avsnittet om resor bistånd till levnadskostnader i övrigt.

6.1.2 Reducering av normen

Om det är uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som ingår i försörjningsstödet eller att denne inte använder biståndet till avsett ändamål, exempelvis vid aktivt missbruk, kan försörjningsstödet reduceras med kostnaderna för detta.

6.1.11 Skäliga kostnader utöver riksnorm

Vid behov ska skälig kostnad för följande budgetposter ingå i försörjningsstödet. Vid tillfälligt behov av försörjningsstöd ska den sökandes tidigare och väntade inkomster beaktas vid behovsprövning av dessa budgetposter med undantag av boendekostnad.

6.1.12 Boende

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Individuell bedömning ska alltid göras och behovsprövningen ska omfatta både

kostnad och bostadsstorlek. Den högsta godtagbara hyresnivån får dock inte överskridas annat än om synnerliga skäl bedöms föreligga.

Kostnad för uppvärmning samt kostnad för vatten/avlopp/sophämtning ingår i den totala boendekostnaden om dessa utgifter inte ingår i hyran. Avgift för parkeringsplats eller garage som ingår i hyran godtas inte. Avgift för medlemskap i hyresgästförening godtas. Kostnad för kabel-TV och andra tillval ska inte godtas utom i de fall då den sökande inte har kunnat styra tillvalet. Hyrestillägg för lägenhetsunderhåll som beställs under period då den sökande har bistånd ska inte godtas.

Tillsammans med boendekostnaden ska även prövas om storleken på bostaden är skälig. Vägledande boendestandard, köket oräknat, är ett rum per person, vuxen eller barn. Vid fler än ett barn ska en individuell bedömning ske, varvid det ska beaktas att barn med stigande ålder kan ha behov av möjlighet till avskildhet. Om boendekostnaden bedöms vara oskälig och behovet av försörjningsstöd inte bedöms vara tillfälligt (mindre än tre månader) ska den sökande uppmanas sänka bostadskostnaden. Innan ett hushåll ställs inför kravet att förändra sin boendesituation ska följande förhållanden beaktas:

- Bostadens storlek i förhållande till familjemedlemmarnas antal.
- Sociala konsekvenser av en flyttning. Det gäller både barnfamiljer och ensamstående vuxna med sociala problem. För barnfamiljer måste hänsyn till konsekvenser för t.ex. skolgång, barnomsorg, socialt nätverk tas.
- Sökandens ålder och hälsotillstånd samt möjlighet att klara av en flyttning.
- Sökandens möjlighet att bli godkänd som hyresgäst vid byte p.g.a. exempelvis arbetslöshet, betalningsanmärkningar.
- Bostadens bytesvärde.
- Sökandens möjlighet att i framtiden med egna inkomster själv klara den höga hyran.

Om socialtjänsten efter ovanstående överväganden kommer fram till att sökanden ska uppmanas ändra sin bostadssituation ska skäligt rådrum ges för att genomföra flyttning eller på annat sätt förbilliga boendekostnaden. Skäligt rådrum är 4 månader som kan förlängas om sökanden under denna tid påbörjat byte av bostaden. Om sökanden har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyran nedsättas i nivå med vad som nedan sägs om vägledande hyreskostnad.

Grundläggande är att den enskilde så långt som möjligt har att anpassa sina boendekostnader efter sina inkomster. Om någon som har försörjningsstöd anser sig behöva byta bostad under pågående biståndsperiod och detta medför ökad boendekostnad ska detta ske i samråd med socialtjänsten. Detta innebär bland annat att sökande som byter till en dyrare bostad under pågående bidragsbehov utan godkännande från socialnämnden ska lämnas avslag på den merkostnad som den nya hyran innebär.

Normerna anses motsvara en skälig boendekostnad

Vid nyansökan godtas den faktiska bostadskostnaden i normalfallet i maximalt 4 månader.

Vägledande norm för bostadskostnad

Hushållsstorlek	Högsta godtagbara boendekostnad per månad
1 ungdom upp till 25 år	7% av prisbasbeloppet (Undantagsfall att detta beviljas)
1 vuxen	9 % av prisbasbeloppet
2 vuxna	9 % av prisbasbeloppet
1-2 vuxna och 1 barn	13 % av prisbasbeloppet
1-2 vuxna och 2 barn	15 % av prisbasbeloppet
1-2 vuxna och 3 barn	17 % av prisbasbeloppet
1-2 vuxna och 4 barn	19 % av prisbasbeloppet

I familjer med fler än fyra barn ökas den högsta godtagbara kostnaden med 1 % av prisbasbeloppet för varje ytterligare barn.

Faktisk boendekostnad

I den faktiska boendekostnaden ingår kostnader för vatten, renhållning, sotning och uppvärmning.

Elförbrukning utöver hushållsel (se avsnittet ”hushållsel”) Högsta godtagbara elförbrukning för hus med uppvärmning:

Hushållsstorlek	Högsta godtagbara elförbrukning
Ungdom upp till 25 år	17 100 kWh/år
Ensamstående vuxen	17 100 kWh/år
Två vuxna sammanboende/gifta	20 000 kWh/år
1 – 2 vuxna och 1 barn	22 100 kWh/år
1 – 2 vuxna och 2 barn	23 800 kWh/år
1 – 2 vuxna och 3 barn	25 400 kWh/år
1 – 2 vuxna och 4 barn	29 600 kWh/år

Högsta godtagbara elförbrukning lägenhet:

Hushållsstorlek	Högsta godtagbara elförbrukning
Ungdom upp till 25 år	1741 kWh/år
Ensamstående vuxen	1741 kWh/år
Två vuxna sammanboende/gifta	2869 kWh/år
1 – 2 vuxna och 1 barn	3529 kWh/år
1 – 2 vuxna och 2 barn	3999 kWh/år
1 – 2 vuxna och 3 barn	4359 kWh/år
1 – 2 vuxna och 4 barn	4659 kWh/år

Egen fastighet, hus eller bostadsrätt

Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt, mer än tre månader, utgör detta skäl för försäljning av bostaden. Krav ska då ställas på att bostaden lämnas till mäklare för försäljning. I övrigt gäller vad som ovan sägs om hyreslägenheter beträffande skälig kostnad, krav på flyttning och överväganden i samband med det. Som boendekostnad för bostadsrätt räknas månadsavgiften till bostadsrättsföreningen plus räntan på lån för lägenheten. I boendekostnad för villa ingår tillsammans med räntan eventuella kostnader för vatten, uppvärmning, sophämtning, försäkring och tomträttsavgäld. Under förutsättning att den sökande har möjlighet att göra skatteavdrag räknas 70 % av räntan som kostnad.

Sökande med lån på bostad ska alltid uppmanas att söka skattejämkning för räntekostnaden innan försörjningsstöd betalas ut. Inte i något fall ska amortering på lån räknas in i boendekostnaden då den utgör kapitalbildning.

Andrahandsboende

För andrahandsboende gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på flyttning som vid förstahandskontrakt. Ett, av fastighetsägaren, godkänt andrahandskontrakt ska eftersträvas, men kan inte krävas, utom i de fall då hushållet genom att hyra utan godkänt andrahandskontrakt går miste om bostadsbidrag. Det gäller barnfamiljer och personer 18–28 år som genom bostadsbidrag kan tillgodose sitt behov helt eller delvis på annat sätt än genom försörjningsstöd. Ett skriftligt avtal mellan sökanden och förstahandshyresgästen ska alltid uppvisas. Detta bör innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek och vad som ingår i hyran. Lägenhetens adress ska framgå. Förstahandskontrakt eller hyresspecifikation ska begäras in, men kan inte uppställas som krav för rätt till försörjningsstöd. Om andrahandskontraktet inte är godkänt av fastighetsägaren ska som huvudregel, hembesök göras för att kontrollera kontraktets riktighet, att lägenheten existerar, antalet boende i bostaden och att personen kan anses vistas i kommunen. Den sökande bör vara folkbokförd på adressen.

Inneboenderum

Vad som anges i detta avsnitt gäller inte inneboende hos nära släkting eller delad bostad med någon typ av hushållsgemenskap. Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Den faktiska hyran ska beviljas om den inte är oskälig. Vid bedömning av skälig kostnad ska kostnaden för studentrum eller rum på hotellhem som huvudregel vara vägledande. Hembesök ska som huvudregel göras för att kontrollera avtalets riktighet, antalet boende i bostaden och att personen kan anses vistas i kommunen. Den sökande bör vara folkbokförd på adressen.

Delad lägenhet

När syskon eller kamrater delar lägenhet ska hushållsgemenskap förutsättas om inget talar emot det. Med hushållsgemenskap menas att man mer eller mindre delar på kostnaderna i hushållet. Om hushållsgemenskap inte finns gäller

reglerna vid inneboende. Vid prövning av försörjningsstöd när sökanden delar lägenhet ska nettohyran delas på antal boende i lägenheten, inklusive barn.

Vuxet hemmaboende barn

Ungdom som avslutat skolgång men inte tidigare betalat hyresdel till föräldrarna är huvudregeln att bistånd till hyresdel inte ska beviljas. Undantag görs när den unge är medlem i en familj som har försörjningsstöd eller som annars skulle bli i behov av det, vilket kan bli aktuellt på grund av att förälders bostadsbidrag minskar eller dras in. Hyresdelen som då beviljas är samma summa som föräldern förlorar pga. att den unge bor kvar hemma. Bistånd till hyresdel kan även beviljas om kvarboendet gör att föräldrarna tvingas bo kvar i en större bostad än de annars skulle haft. Då krävs att föräldrarna uppvisar att de har ett annat billigare alternativ.

Ungdom/vuxet barn som tidigare betalt hyresdel till föräldrarna

Hyresdel beviljas om den sökande tidigare en period själv betalt hyresdel. Perioden ska inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden och vara av minst tre månaders varaktighet.

Förälder boende hos barn

Endast om bostaden införskaffas för att föräldern ska få plats och boendekostnaden då ökat ska bistånd till hyresdel beviljas. Hyresdelen beräknas då som för hemmaboende vuxet barn enligt ovan.

Unga vuxna som utan egna inkomster som tecknat hyresavtal

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den sökande saknar inkomst och möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln kan göras om det föreligger starka sociala skäl till flyttningen.

Beräkningssätt inneboende

Hyresdel räknas ut enligt det beräkningssätt som Försäkringskassan använder: Köket får talet 1 och övriga rum talet 2, talen summeras och hyran delas med summan av talen för att få fram andelar av hyran och multipliceras sedan med 2 för ett rum.

Exempel: Lägenheten är på 4 r.o.k. med 4 200 kronor i hyra. Kök 1 andel plus 4 rum x 2 andelar = 9 andelar. 4200 kronor/9 andelar = 467 kronor x 2 andelar (1 rum) = 933 kronor.

Tillfälligt boende/Övriga boendeformer

Med tillfälligt boende/övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, vandrarhem, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i 2:a hand, billigare hotell, etc. Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få annat boende och socialtjänsten inte kan erbjuda något alternativ.

Kom ihåg! Beslutet om tillfälligt boende (inte inneboende) är en insats och ska registreras i Lifecare enligt rutin.

Depositionshyra kan beviljas till personer som har svårigheter att erhålla lägenhet/bostad utifrån låga/inga inkomster eller skulder. Depositionshyra kan beviljas med högst 3 stycken månadshyror.

Kom ihåg! Depositionshyra beviljas mot återkrav enligt 33 kap 2 § Socialtjänstlagen.

6.1.13 Hushållsel

Hushållsel beviljas som godtagbar kostnad, i normalfallet godkänns faktiskt kostnad. Om kostnaden verkar orimligt hög kan en jämförelse göras med Energimyndighetens statistik över olika hushållstypers hushållsförbrukning.

Försörjningsstöd till elkostnad ska prövas av den kommun där den sökande är aktuell vid räkningens förfallodatum.

6.1.14 Internet

Kostnad för internetuppkoppling innefattas inte av riksnormen. Av dom HFD 2017 ref 23 framgår att tillgång till internet i hemmet idag som regel anses nödvändigt för att uppnå en skälig levnadsnivå. Vid ansökan om bistånd till kostnad för internetuppkoppling ska en individuell prövning göras om personen/familjen behöver detta för att vara tillförsäkrade en skälig levnadsnivå. Om behov bedöms föreligga kan kostnader för internet, utan vidare utredning beviljas med maximalt 0,5 % av basbeloppet för bredband.

Tänk på! Ibland ingår kostnaden för internetuppkoppling i hyran.

6.1.15 Hemförsäkring

Alla som söker försörjningsstöd ska informeras om vikten av att ha en hemförsäkring med basskydd samt uppmanas att ordna sådan om det saknas. Bistånd beviljas med faktisk kostnad till basförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd. I de fall den sökande har års- eller halvårsbetalningar ska denne uppmanas begära månadsbetalningar. Möjlighet till nedsatt premie via fackförening ska beaktas. Extra försäkringar såsom allrisk-, oturs- och hemplusförsäkring etc. ingår inte i vad som betecknas som grundförsäkring. Alla som är folkbokförda på en adress täcks av lägenhetsinnehavarens hemförsäkring. Det gäller personer som har någon form av hushållsgemenskap med lägenhetsinnehavaren, t.ex. unga vuxna som bor kvar hemma hos föräldrarna eller syskon eller kamrater som delar lägenhet. Inneboende utgör undantag och ska uppmanas skaffa en egen hemförsäkring.

Kostnaden för hemförsäkring bör utgå från Konsumentverkets årliga beräkningar över vad en hemförsäkring kostar för olika hushåll, exempelvis för år 2025 och en persons hushåll bör maximalt 150 kronor beviljas.

Kom ihåg! Hemförsäkring kan ingå i fackavgiften. Hemförsäkring kan bli dyrare för personer med skulder hos kronofogden. Självrisk är en godtagbar kostnad.

Alla med socialt kontrakt eller hyresgaranti ska ha en hemförsäkring enligt hyresavtalet.

6.1.16 Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Bistånd till avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa ska beviljas med det belopp som gäller för den organisation den sökande tillhör. Den sökande ska

dock innan beslut fattas uppmanas att undersöka och återkomma med besked om möjlighet till reducerad avgift.

6.1.17 Arbetsresor

Bistånd till busskort beviljas inom ramen för försörjningsstödet om behov av resa föreligger för att kunna arbeta eller för att kunna delta i regelbundna aktiviteter för att komma i arbete. Personer som arbetar eller deltar i arbetssökarverksamhet inom gångavstånd från bostaden har inte rätt till bistånd för arbetsresor. Rimligt gångavstånd är ca tre km.

I vissa fall kan bistånd beviljas till bilkostnader. Det gäller då det inte finns allmänna kommunikationer eller bilkörning innebär en tidsvinst på två timmar per dag. Bilkostnader ersätts med belopp motsvarande skattemyndighetens beslutande belopp, för egen bil. Bilavdrag, kapitalkostnader, skatt, försäkring, reparationer och besiktning ingår i denna ersättning.

Vuxna kan beviljas ekonomiskt bistånd till begagnad cykel (högst 800 kronor) istället för busskort.

Kom ihåg! Till personer som ingår i arbetsmarknadsåtgärder kan Arbetsförmedlingen bevilja reseersättning utöver egenavgiften som exempelvis år 2025 är 600 kronor/månad.

7 Bistånd till levnadskostnader i övrigt

I detta avsnitt ges riktlinjer för ändamål utöver försörjningsstödet som det enligt erfarenheten är vanligt att ansökan om ekonomiskt bistånd gäller. Ändamålen står i bokstavsordning. Vissa av ändamålen ingår vanligtvis i en skälig levnadsnivå om kostnaden är skälig och sökanden i övrigt uppfyller förutsättningarna för försörjningsstöd. Det gäller löpande kostnader för barnomsorg, läkarvård, medicin och färdtjänst. När det gäller rätten till bistånd till övriga ändamål krävs särskilda förutsättningar.

Utgångspunkten för bedömningen är vad en låginkomsttagare i allmänhet kan kosta på sig. En noggrann prövning ska ske av om behovet kan tillgodoses på annat sätt eller till lägre kostnad. Den sökandes tidigare och väntade möjligheter att själv tillgodose behovet ska alltid beaktas vid prövningen.

7.1 Advokatkostnader

Huvudregeln är att den enskilde i första hand ska utnyttja det rättskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättskydd gäller t.ex. för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning.

I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om det finns behov av mer omfattande insatser av juridiskt ombud. Hjälpen prövas utifrån den enskildes ekonomi och är numera avsevärt begränsad.

Om en person fått rättshjälp beviljad enligt rättshjälpslagen bör som regel ekonomiskt bistånd för den del som den enskilde själv ska betala – rättshjälpsavgiften - beviljas, om rättshjälpsavgiften räknats ut korrekt och med försörjningsstöd som inkomst.

Om en person behöver juridisk hjälp och inte kan beviljas rättshjälp ska detta bedömas mycket restriktivt. Skäl att bevilja bistånd kan finnas om det gäller familjerättsliga ärenden eller boendetvister. I första hand ska den sökande uppmanas att se om det ingår juridisk hjälp i dennes hemförsäkring.

7.2 Begravningskostnad

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom försörjningsskyldigas, dvs. föräldrars och efterlevande makars/registerade partners, inkomster eller tillgångar. Begravningskostnader

går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta mot gällande norm för försörjningsstöd. Hänsyn ska tas till tillgångar exempelvis i form av försäkringar. Begravningskostnader ska som huvudregel endast beviljas vid ansökan från dödsbodelägaren eller från den som är försörjningsskyldig för den avlidne. Alla kända tillgångar som finns på dagen för dödsfallet avräknas direkt vid ansökan om begravningskostnad, även eventuell kommande skatteåterbäring. Som huvudregel ska kända inestående inkomster inte förskottas utan sökanden får begära avbetalning hos begravningsbyrån.

Återkrav ska upprättas mot tillgångar som kan visa sig senare. För begravning beviljas totalt maximalt 50 % av gällande prisbasbelopp för skäliga faktiska kostnader som ska styrkas. Kostnader som godkänns är:

- Grundtjänster från begravningsbyrå (riktvärde ca 25 % av basbeloppet), dvs. kista med enkel dekoration
 - Bisättning (i bisättningen ingår normalt svepning och kistläggning)
 - Utkörning av kista till bårhus
 - Bärare vid bisättning
 - Transport av kistan/urna till kyrkogårdsförvaltningens kapell
 - Representant vid begravningen
 - Gravsten/inskriftion på befintlig gravsten (riktvärde ca 15 % av basbeloppet)
 - Dödsannons (max 3000 kr).
- Officiant vid borgerlig begravning Bistånd beviljas inte för kostnader som tillgodoses inom ramen för begravningsavgiften, dvs. förvaring av kista hos kyrkogårdsförvaltningen, lokal med eller utan religiösa symboler för begravningsceremoni, kremering, gravöppning, gravplats för kista eller urna under 25 år, gravsättning, alternativt spridning eller nedgrävning av aska i minneslund, samt transport av kista från begravningsceremonin.

Rätten till bistånd omfattar kostnader som är nödvändiga för att begrava den avlidne på bostadsorten. Merkostnader för att begrava den avlidne utanför Sverige ingår inte i rätten till bistånd. Kostnader för hemtransport vid dödsfall utomlands beviljas inte. Om en svensk resenär avlider på utlandsresan är det antingen personens hem- eller reseförsäkring, eller de anhöriga som får betala kostnaden för transport av den avlidna till Sverige. Om försäkring saknas och anhöriga inte har ekonomisk möjlighet att betala för hemtransport, hjälper ambassaden till med att ordna en enkel och värdig begravning utomlands.

7.2.1 Avliden som omfattas av lag om mottagande av asylsökande m fl. (LMA)

Personer som omfattas av LMA har inte rätt till ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlagen. Begravningskostnader för asylsökande är Migrationsverkets ansvar.

7.3 Diskmaskin

Bistånd till diskmaskin beviljas endast om det finns ett medicinskt behov som är styrkt med läkarintyg och behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis merkostnadsersättning eller annan boende i hushållet. ’

7.4 Flyttkostnader

Bistånd till flyttkostnader kan beviljas till sökande som har försörjningsstöd eller inkomster i motsvarande nivå. Flyttning bör alltid ske i samråd med socialtjänsten för att bistånd ska kunna beviljas.

Vid ansökan om flyttkostnader ska socialtjänsten utreda om det föreligger särskilda skäl att bevilja kostnaderna för flyttningen. Behovet av att flytta ska

vara motiverat av hälsoskäl eller sociala omständigheter som att sökandens möjligheter att bli självförsörjande genom flytten skulle öka eller att flytten skulle medföra att sökandens boendekostnader skulle minska.

Den sökande ska i första hand ombesörja flyttningen själv. Kostnad beviljas i första hand för hyra av släpkärra eller mindre lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring mot uppvisande av kvitto. Endast om särskilda skäl finns godtas anlitan av flyttfirma. Om den sökande inte på egen hand kan ombesörja flytten på egen hand kan bistånd beviljas av kommunstyrelsens sociala utskott efter utredning av socialsekreterare. Bistånd till kostnad för flyttning utanför Norden beviljas inte.

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till kostnad för flyttanmälan med eftersändning i och med att adressändringen görs gratis på Skatteverket och myndigheter och företag får den nya adressen.

I samband med att bistånd till flyttkostnad beviljas ska den sökande styrka att den gamla bostaden har sagts upp.

7.5 Färdtjänstavgift

För färdtjänst beviljas som huvudregel egenavgiften. Busskort beviljas inte samtidigt. Bistånd till avgift för riksferdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala.

7.6 Förebyggande/rehabiliterande insatser

Förebyggande/rehabiliterande insatser kan beviljas utifrån särskilda skäl t ex träningskort under en period för att den enskilde skall få struktur i sin vardag.

Förebyggande/rehabiliterande insatser kan beviljas med högsta 1 % av basbeloppet/person/månad.

7.7 Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg - avgifter

Bistånd till avgift för förskoleverksamhet, skolbarnomsorg (årskurs 1-3) och öppen fritids-verksamhet (årskurs 4-6) beviljas sökande som uppbär försörjningsstöd eller har inkomster i nivå med försörjningsstödet. Det gäller även enskilt anordnad verksamhet om avgiften är i nivå med kommunens riktlinjer.

OBS! Kontrollera att den sökande lämnat korrekta inkomstuppgifter till barnomsorgen.

7.8 Glasögon eller kontaktlinser

Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad för glasögon är lägsta paketpris som erbjuds av optiker.

Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, såsom färgade eller extra tunna glas, beviljas inte om behovet inte är styrkt av läkarordination. Den extra kostnaden godtas om speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel.

Bistånd till vanliga läsglasögon som är avsedda för personer över 40 år med avtagande synskärpa s.k. ålderssynthet beviljas inte. Behovet kan tillgodoses inom ramen för riksnormens post för hälsa och hygien.

Kostnad för kontaktlinser godtas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt med läkarintyg eller intyg från optikern.

När det gäller glasögon till barn är det viktigt att ta hänsyn till extra kostnader kring ytbehandling av glas och försäkring.

Västra Götalandsregionen lämnar bidrag för kostnad för glasögon eller kontaktlinser till barn som är mellan 0–19 år med olika belopp som bör kontrolleras att optikern har dragit av, beroende på vilken styrka som ordinerats på glaset.

Barn som är mellan 0–7 år ska först undersökas av ögonläkare.

7.9 Hemtjänstavgift

Ekonomiskt bistånd beviljas som regel inte till kostnaden för hemtjänstavgift. Utgångspunkten är att kommunens avgifter för hemtjänst, tillsammans med kommunala avgifter för hälso- och sjukvård, inte får uppgå till ett så stort belopp att den enskilde inte har tillräckligt med pengar för sina personliga behov. Det innebär att en avgift inte får fastställas till ett så högt belopp att behov av ekonomiskt bistånd uppstår. Den enskilde ska alltid ha ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats, s.k. förbehållsbelopp.

Om en person som betalar hemtjänstavgift ansöker om bistånd till glasögon eller tandvård ska de i första hand uppmanas att ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften.

Görs beräkning för bedömning av bistånd till annan utgift som ingår i begreppet skälig levnadsnivå utgör hemtjänstavgiften en godkänd kostnad i den ekonomiska beräkningen.

7.10 Hemutrustning

Det finns ingen allmän rätt för den som får en bostad och har en begränsad ekonomi att få ekonomiskt bistånd till grundutrustning av bostaden. De flesta får därför hänvisas till att klara av situationen på det sätt som människor i allmänhet gör, d v s genom planering, sparande, lån och gåvor från nätverket etc. (Socialstyrelsen december 2013)

För att kunna bedöma behovet av ekonomiskt bistånd till hemutrustning bör det föranledas av ett hembesök. Hembesöket genomförs efter samtycke från den sökande och två handläggare åker alltid tillsammans.

Följande ska övervägas:

- Är behovet akut och nödvändigt för att sökanden med kort varsel ska kunna flytta in i en anvisad bostad?
- Kommer sökanden att inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera en hemutrustning?

- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?
- Om behovet av bistånd är föranlett av en orsak som kan täckas av hemförsäkring ska detta alltid prövas i första hand.
- När det gäller barnfamiljer ska beaktas om särskilt behov finns hos barnen. Vilken hjälp kan den sökande få av sitt eget nätverk?
- Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd av samhället till grundutrustning.

Bedömning av den enskildes framtida ekonomi är också viktig. I de fall hjälpbehovet kan beräknas vara kortvarigt skall hjälp beviljas med de delar av hemutrustningen som är absolut nödvändig för att ett hem ska kunna fungera. För studerande vid gymnasial eller postgymnasial utbildning får det ofta anses skäligt med boende i möblerat studentrum eller inackorderingsrum om sådant finns att tillgå på orten.

För mera utsatta grupper måste en mer generös bedömning göras.

Vid långvarigt försörjningsstödsbehov eller särskilt utsatta situationer, tex vid våld i nära relation, kan efter behovsprövning kostnader för hemutrustning beviljas. Utgångspunkten vid beräkning av bistånd till grundutrustning är vilken utrustning som den enskilde faktiskt behöver.

Maximalt beviljas bistånd med 20 % av basbeloppet för inköp av hemutrustning oavsett hushållets storlek. Om det bor fler än en person i bostaden beviljas kostnader för säng och sängutrustning för dessa personer utöver maxbeloppet. För ungdomar 18-25 år beviljas maximalt 15 % av basbeloppet. Hel grundutrustning består av möbler till kök, sovrum och vardagsrum samt lampor, husgeråd, sängutrustning, handdukar, mattor, städartiklar och dammsugare samt tv/radio och dator. Mikrovågsugn ingår inte i begreppet skälig levnadsnivå.

7.11 Hjälpmedel

Bistånd beviljas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel som t.ex. hörapparat, batterier till hörapparat. etc., om behovet inte kan tillgodoses via Västra Götalandsregionen eller Försäkringskassan. Skoinlägg är en accepterad utgift om behovet kan styrkas med läkarintyg. Kan beviljas max 1 gång/år.

7.12 Legitimationshandling

Kostnad för legitimationshandling ingår i begreppet ”skälig levnadsnivå” varför bistånd vid behov bör beviljas till sökande som saknar legitimationshandling. Kostnaden beviljas som regel endast vid ett tillfälle.

Pass eller svenskt medborgarskap behövs generellt inte för att leva i Sverige, varför bistånd för ansökan för pass eller svenskt medborgarskap inte beviljas.

7.13 Läkarvård

Kostnad för läkarvård och annan medicinsk behandling inom den allmänna sjukvården accepteras som en godtagbar utgift vid ekonomisk beräkning upp till aktuellt högkostnadsskydd för en 12-månadersperiod.

OBS! All sjukvård för barn och ungdomar är avgiftsfri upp till och med 19 år inom Västra Götalandsregionen. Öppenvård inom Västra Götalandsregionen är avgiftsfri för personer fyllda 85 år.

7.13.1 Kostnader i samband med sjukhusvistelse

Kostnad för sjukhusvistelse/inneliggande vård beviljas för det belopp som överstiger **livsmedelsposten** i riksnormen. Kontroller om personen är gift eller sammanboende och bevilja (om övrigt rätten till bistånd finns) mellanskillnaden mellan vårdavgiften och det livsmedelsbeloppet som är aktuellt för hushållet.

Exempel: Ensamstående person har varit inlagd på sjukhus där kostnaden för ett vård dygn är 120 kronor. Livsmedelskostnad för en person, per dygn, år 2025, är (2346 kr/månad X 12 månader / 365 dagar = 77 kronor/dygn), 120 kronor (vårdavgiften 120 kronor – 77 kronor livsmedel = **43 kronor som kan beviljas**).

7.13.2 Kostnader i samband med utfärdande av intyg från vården

I de flesta fallen när individen begär ett intyg från vården ska patienten i princip betala den faktiska kostnaden för åtgärden. Västra Götalandsregionen fastställer taxor och deras huvudprincip är att den som begär intyget eller undersökningen ska stå för kostnaden. Vissa undantag finns, t ex för intyg till Försäkringskassan tas ingen avgift om Försäkringskassan begär intyget direkt av läkaren.

Ekonomiskt bistånd till kostnad för intyg ska beviljas om handläggande socialsekreterare begärt intyget eller om intyget är en förutsättning för fortsatt handläggning av ärendet t ex vid ansökan om sjukersättning eller liknande.

Ekonomiskt bistånd till kostnad för andra intyg beviljas normalt inte. Om ett intyg är en förutsättning för att få eller behålla arbete kan kostnaden beviljas efter särskild prövning t ex förnya körkort för yrkesförare, friskintyg för arbete i livsmedelsindustri eller liknande.

7.14 Magasineringskostnad

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag kan beviljas den som har löpande försörjningsstöd om den sökande inom 3 månader kommer att få en ny bostad. Beslutet ska tidsbegränsas och omprövas vid behov. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman. Bedömningen ska även grunda sig på bohagets skick och storlek samt om kostnaderna för magasineringen överstiger kostnaden för nyanskaffning av bohag.

7.15 Medborgarskap och andra avgifter till Migrationsverket

Kostnader i samband med ansökan om svenskt medborgarskap beviljas inte. Migrationsverkets avgifter för ansökan om uppehålls- och/eller arbetstillstånd

beviljas inte eftersom skyddsbehövande och sökande av humanitära skäl inte behöver betala för det.

För asylsökande i Sverige och för make, make eller sambo samt barn under 18 år som vill återförenas med en utlänning som har fått uppehållstillstånd som skyddsbehövande eller av humanitära skäl tas ingen avgift ut. Flera stora medborgargrupper och vissa studerande är också undantagna från avgift.

7.16 Medicin

Kostnad för medicin enligt recept är en godtagbar utgift vid ekonomisk beräkning under förutsättning att medicinen ingår i aktuellt högkostnadsskydd efter en 12 månaders period. Sökande ska i första hand hänvisas att betala sin medicin via avbetalning till Apoteket. Vid avbetalning godkänns den faktiska faktureringskostnaden. Kvitto tillsammans med receptspecifikation ska uppvisas i samband med ansökan om försörjningsstöd. Kostnader för preventivmedel beviljas. Avseende kostnader för läkemedel utanför förmånen, högkostnadsskyddet, ska detta hanteras mycket restriktivt och rättspraxis ska alltid noggrant kontrolleras före beslut då det är i ytterst särskilda fall och med särskilda omständigheter som detta kan beviljas.

7.17 Psykologisk behandling

Psykologisk behandling ligger under sjukvårdens ansvar och grundar sig på medicinska kriterier. Om sjukvården inte kan tillgodose sjukvårdsbehov genom psykologiska behandlingsinsatser ankommer det på sjukvården att anvisa alternativa sjukvårdsinsatser (prop. 2000/01:80, sid 93).

Huvudprincipen är därför att bistånd till kostnad för psykologisk behandling inte ska beviljas. Den som söker sådant bistånd ska hänvisas till vårdcentral eller närmaste öppna psykiatriska mottagning.

7.18 Resor

7.18.1 Sociala resor

Bistånd till sociala resor kan beviljas efter individuell bedömning vid ekonomisk beräkning för de sökande som inte har rätt till arbetsresor. Sökande som är arbetssökande och har kontakt med Arbetsförmedlingen omfattas av sociala resor, om avståndet är minst 3 km samt att det föreligger behov av att bryta isolering.

Sociala resor accepteras med 300 kr/vuxen person och månad. Om behov av färdtjänst föreligger accepteras en kostnad med max 10 st. enkelresor per månad.

Sökanden som har en regelbunden aktivitet och där aktiviteten ingår i en genomförandeplan/plan mot egen försörjning kan kostnad till ett periodkort ersättas om inte bedömningen är att det blir billigare att bevilja enkelresor.

7.18.2 Rekreationsresor

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte beviljas. För ensamstående vuxna ska biståndet prövas mycket restriktivt och endast ges när

det finns mycket starka sociala eller medicinska skäl för en resa till anhörig i rehabiliterande syfte.

Rekreationsresa kan beviljas för barnfamiljer med särskilda behov som har haft försörjningsstöd minst 3 år och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och extra stödinsats. Bedömning ska även göras huruvida behovet av rekreation kan tillgodoses genom lek och fritidsposten i riksnormen. Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd med.

7.18.3 Lägerverksamhet mm för barn

Med utgångspunkt från barns behov kan bistånd beviljas till kostnad för exempelvis lägerverksamhet, idrottsresor eller kolonivistelse utanför skolans ram, utan att det finns särskilda sociala skäl om kostnaden är rimlig. Biståndet ska reduceras med beloppet för matpengar för motsvarande antal dagar.

Fritidskort för barn

Föräldrar till barn mellan 8 och 16 år kan ansöka om fritidskortet, vilket medför att en ersättning kan utgå om 500 kr per barn och år. Har familjen haft bostadsbidrag året innan kan 2000 kr per barn och år utgå. Enligt 12 kap. 7 a § SoL får beslut om fritidskort inte påverka beräkningen av försörjningsstöd.

7.18.4 Resa till begravning

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd till.

7.18.5 Återföreningsresor

Bistånd till denna typ av resor beviljas inte utan synnerliga skäl och då endast avseende återförening av förälder och minderårigt barn utan vårdnadshavare. När Röda Korset beviljat hjälp till reskostnaden för barn som ska förenas med föräldrarna i Sverige kan bistånd beviljas till egenavgiften.

7.18.6 Återvändningsresor

Utländska medborgare som kommit till Sverige som flyktingar kan söka återvändningsbidrag hos Migrationsverket. Bidraget ges dels i form av reskostnad, dels som en allmän schablon per person. Ibland önskar en person rekognosera i hemlandet innan eventuell återvandring. Inte heller i dessa fall ska kommunen gå in med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen till reskostnad.

7.18.7 Resor i samband med umgänge med barn

Behovsprövningen ska innefatta:

- Barnets behov av umgänge.
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar.
- Skäligheten av kostnaden för resan.

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi. Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna. Även barn med förälder som vistas i fängelse har rätt till umgänge med denne. Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte kunnat komma överens om hur reskostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgängesresa beviljas. Reskostnaderna ska jämföras med vad en inkomsttagare i allmänhet har råd att bekosta.

7.18.8 Sjukresor

Kostnad för sjukvårdsresor avser taxiresor som bedöms som nödvändiga av läkaren via intyg till eller från sjukhuset. Egenavgiften är en godkänd utgift vid ekonomisk beräkning. Observera aktuellt belopp för högstkostnad för resor i Västra Götalandsregionen. Kostnad för ambulanstransport är en accepterad utgift vid ekonomisk beräkning.

7.18.9 Reparationskostnader av bostad

Avser kostnader för reparation p.g.a. onormalt slitage eller skadegörelse i hyreslägenhet. Bistånd ska prövas mycket restriktivt och endast beviljas om kostnaden utgör ett hinder för den sökande att genomföra en flyttning. Det ska finnas medicinska och/eller sociala skäl till bostadsbytet.

7.18.10 Separation/skilsmässa

Ansökan om äktenskapsskillnad lämnas in till den tingsrätt som tillhör den ort där sökande var folkbokförd den 1 november föregående år. Information om skilsmässa finns via www.domstol.se. Vid en skilsmässa har parterna försörjningsansvar för varandra tills Tingsrätten har dömt till äktenskapsskillnad och ärendet vunnit laga kraft.

Vid prövning av rätten till försörjningsstöd för ansökningskostnaden ska särskild hänsyn tas till barnets/barnens situation, om det förekommer våld mot vuxna och barn (kvinnofrid) och den faktiska situationen.

Kostnad för ansökningsavgift kan beviljas utifrån våld/kvinnofrid. Kostnaden kan i övrigt även beviljas i enskilda fall om det bedöms vara angeläget att en äktenskapsskillnad eller bodelning genomförs.

7.18.11 Skulder

Bistånd till skulder som avbetalning på studielån eller banklån, kontokortskulder, privata skulder, etc. samt böter och underhållstöd beviljas inte. Undantag ska endast göras om lån tagits för att undanröja en akut situation och där den sökande annars skulle ha beviljats bistånd.

Om sökanden p.g.a. skulder har dålig kontroll över sin ekonomi ska han eller hon erbjudas hjälp av budget- och skuldrådgivare.

7.18.12 Hyresskuld

Undantag kan göras för hyresskuld i följande fall;

- Skuld som uppstått under tid då sökanden av godtagbara skäl inte haft egna inkomster som räckt till hyra. Om ansökan hade gjorts när hyresskulden uppkom och bostadsrätt avseende hyreskostnaden föreläggat.
- Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid eventuell avhysning.
- För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna.
- Om eventuell avhysning riskerar medföra social utslagning och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning.

Vid upprepade hyresskulder ska restriktivare bedömning göras. För att undvika upprepning ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld så långt det är möjligt följas upp. Ibland behövs en överenskommelse göras med den enskilde att hyran framöver, vid beviljande av ekonomiskt bistånd, direktbetalas av socialtjänsten för att säkerställa hyresinbetalningar. I samband med reglering av en hyresskuld i en barnfamilj ska en arbetsplan för hur uppföljningen ska genomföras upprättas tillsammans med den sökande. Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskulderna kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från föräldrarnas sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

7.18.13 Elskuld

Ekonomiskt bistånd till elskuld kan beviljas då sökande står inför risk för avstängning av elen och där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Om det finns barn i hushållet ska barnens situation särskilt uppmärksammas.

Inför beslutet ska alltid utredning göras kring de förhållanden som rådde under tiden som skulden uppstod, den enskildes möjlighet till avbetalning eller dylikt ska noga undersökas. Eventuellt beviljande av bistånd för avbetalning av elskuld ska även innebära att en plan upprättas i samråd med den enskilde för att situationen inte ska uppstå igen.

En ansökan om bistånd till en faktura som förfallit till betalning inom en månad före tidsbeställningsdagen bör inte betraktas som en skuld utan medräknas som en godkänd utgift vid ekonomisk beräkning.

7.18.14 Barnomsorgsskuld

Skuld för avgift för barnomsorg behandlas normalt som andra skulder.

Den sökande ska ta kontakt med den ansvariga för avgiftshandläggningen i kommunen och upprätta en avbetalningsplan. Om risk föreligger, att barnets plats inom barnomsorgen ändå sägs upp, ska ansvarig för barnomsorgen kontaktas för att detta inte ska ske. Har barnet, av sociala skäl, behov av platsen får den enligt Skollagen inte sägas upp.

7.19 Spädbarnsutrustning

Den som en längre tid, minst sex månader, haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen kan beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandens egna möjligheter att tillgodose behovet exempelvis genom arv från större syskon

eller lån av utrustning från anhöriga. Sökanden bör uppmärksammas på att budgetposten för kläder/skor ingår fortlöpande i normen. Beloppets storlek medger inte nyanskaffning till alla delar utan grundar sig på att den enskilde i första hand får finna lämplig utrustning på begagnatmarknaden.

Bistånd till hel spädbarnsutrustning beviljas med maximalt 10 % av basbeloppet och innefattar en grunduppsättning kläder, säng med sängutrustning och begagnad barnvagn.

7.20 Högtidskläder

För hushåll som varit aktuella under minst sex månader då utgiften blir aktuell, kan kostnad för t.ex. studentmössa godkännas. Billigaste alternativet beviljas.

I riksnormen finns en post kallad kläder/skor. Normalt sett beräknas denna post täcka behovet av detta. I samband med studentdagen tillkommer ofta kostnader för kläder och skor. Dubbel klädnorm kan beviljas aktuell månad till hushåll med långvarigt biståndsberoende.

7.21 Städning/sanering

Bistånd till kostnad för städning/sanering av bostad kan beviljas efter särskild prövning om det finns risk för att hyreskontraktet kommer att sägas upp på grund av sanitär olägenhet. Beloppet ska utgå ifrån vad en låginkomsttagare på orten har råd att kosta på sig, se delegationsordningen inför beslut.

7.22 Särskilda kläder eller skor

Här avses engångskostnader för specialbeställda kläder eller skor som inte täcks av merkostnadsersättningen från Försäkringskassan. Alla utgifter för kläder och skor ingår i normen. Ansökan ska prövas utifrån detta och eventuellt bistånd endast ges till merkostnader.

7.23 Tandvård

Ekonomiskt bistånd beviljas i första hand till akut tandvård.

7.23.1 Akut tandvård

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Det är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av fakturan för tandvård eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut. Det bör uppmärksammas att det faktum att det står "akut besök" på fakturan inte i sig innebär att behovet av behandling var akut.

7.23.2 Tandvårdsförsäkring

Kostnad för tandvårdsförsäkrings hos Folktandvården beviljas om kostnaden bedöms vara skälig. Individuell prövning görs dock i varje enskilt fall.

7.23.3 Nödvändig uppehållande tandvård

Vid längre tids beroende av försörjningsstöd kan även annan tandvård än akut beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta.

Bistånd till nödvändig tandvårdsbehandling kan beviljas personer som under minst 10 månader av ett 1 år, alltså har haft ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, eller har haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen och som inte inom rimlig tid förväntas öka sina inkomster. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet *men inte kostnad för uteblivit besök*.

När den enskilde efterfrågar ett kostnadsförslag för nödvändig tandvård, ska följande genomföras. Socialsekreteraren lämnar ut dokumentet kostnadsförslag för tandvård. Informerar den enskilde om att tandläkaren ska fylla i dokumentet och att det ska lämnas åter till socialtjänsten för beslut innan några åtgärder genomförs. Ihop med kostnadsförslaget ska den enskilde lämna in Folk tandvårdens dokument "behandlingsplan inklusive kostnad" till socialsekreteraren för bedömning och beslut.

När kostnadsförslaget inkommer till socialtjänsten för bedömning och beslut ska socialsekreterare, gå igenom kostnadsförslaget, kontrollera åtgärderna som tandläkaren vill genomföra, utreda om kostnadsförslaget, samt Folk tandvårdens kostnadsberäkning **utgör en skälig behandlingsplan för den enskilde**. Detta kräver att socialsekreteraren kontaktar behandlande tandläkare och går igenom de föreslagna åtgärderna och förhör sig om det finns alternativa behandlingsåtgärder som kan vara billigare och/eller vilken behandling som är allra mest nödvändig och som behöver genomföras. Hänsyn ska också tas till fronttänder och nyckeltänder samt tänder som är viktiga för tuggförmågan, att de beaktas särskilt.

Om socialsekreteraren efter samtal med tandläkaren bedömer att behandlingsplanen som föreslagits är en skälig behandling för den enskilde, tar socialsekreterare ett **administrativt beslut om att den tandvårdsbehandlingen som föreslagits är skälig att genomföra för den enskilde. Observera att socialsekreterare inte tar beslut på en fastställd summa, utan på att behandlingsplanen är skälig för den enskilde**. Därefter delges beslutet till den enskilde och den enskilde tar med beslutet till behandlande tandläkare ihop med det ifyllda kostnadsförslaget. Tandläkaren får då information om vilken behandling som är godkänd. Därefter genomför tandläkaren behandlingen under den tid som tandläkaren föreslagit, exempelvis ett halvår. Folk tandvården alternativt behandlande tandläkare, fakturerar sedan månadsvis utefter att de genomför behandlingen. Den enskilde tar då med sig fakturan till ekonomiskt bistånd och kostnaden för nödvändig tandvårdsbehandling provas månadsvis, ihop med ansökan om ekonomiskt bistånd. Om den enskilde i övrigt har rätt till ekonomiskt bistånd godkänns också delkostnaden för tandvårdsbehandlingen i beräkningen. Om den enskilde en månad inte har rätt till ekonomiskt bistånd beviljas inte heller kostnaden för genomförd tandvård. Om den enskilde blir självförsörjande under perioden eller avflyttar från kommunen, får den enskilde själv bekosta sin

tandvårdsbehandling. Socialsekreteraren behöver noggrant gå igenom fakturan som inkommer, för kontroll mot behandlingsplanen att de genomförda åtgärderna ingår i behandlingsplanen. Om de inte gör det behöver behandlande tandläkare kontaktas för redogörelse för vad som skett och varför en annan åtgärd än det beslutade har genomförts.

Följande ska också beaktas vid ansökan om bistånd till nödvändig tandvårdsbehandling;

- Omfattningen av tandvårdsbehandlingen och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare på orten har råd att kosta på sig.
- Folktandvårdens prislista för de åtgärder som debiteras ska vara vägledande.
- Tandvården ska utföras av tandläkare som är uppförd på Försäkringskassans förteckning och innefattas av tandvårdsförsäkringen för tandvårdsbidrag.
- Kostnadsförslag ska inhämtas och innefatta kopia på eventuellt beslut på förhandsprövning av Försäkringskassan.
- Folktandvårdens dokument, "behandlingsplan inklusive kostnad" ska inhämtas.
- En individuell bedömning ska även göras av den enskildes förmåga att sköta sin tandhygien, exempelvis i samband med missbruk.
- Kontakt bör alltid tas med behandlande tandläkare där kostnadsförslaget går igenom och frågor ställs om billigare alternativ finns att tillgå i förhållande till den på kostnadsförslaget angivna behandlingen.

Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårdsbehandling för personer med extrem tandvårdsrädsla. Denna ska vara styrkt med läkarintyg eller med resultatet av ett psykometriskt test som utvisar att en person uppfyller kriterierna för extrem tandvårdsrädsla. Det ska även vara styrkt att personen inte kan tillgodogöra sig Västra Götalandsregionens terapiprogram för behandling av tandvårdsrädsla inom ramen för den öppna hälso- och sjukvårdens avgiftsregler och högkostnadsskydd.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall. Om kostnad och omfattning är skäligt ska rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad. Denna information ge även till behandlande tandläkare i samband med att kostnadsförslaget godkänns.

Tandvård som utförts före framställan ska inte beviljas utan betraktas som en skuld.

Kom ihåg! Personer med bestående behov av omfattande vård och omsorg eller lider av vissa sjukdomar kan ha rätt till särskilt tandvårdsstöd, som innebär att de betalar samma taxa som för sjukvård och att behandling omfattas av högkostnadsskydd. Även personer som har beviljats särskilt boende genom beslut om LSS (Lagen om Stöd och Service för vissa funktionshindrade) kan omfattas av det särskilda tandvårdsstödet.

Mer information finns att hämta www.vgregionen.se Allt om tandvården i Västra Götaland.

Kostnad för en årlig undersökning är en godkänd utgift i samband med ansökan om försörjningsstöd under förutsättning att personen har varit aktuell för försörjningsstöd mer än ett år.

Kom ihåg! I Västra Götaland är tandvården avgiftsfri för barn och ungdomar till och med det år de fyller 19 år. Från och med det år man fyller 20 år, börjar man betala för tandvården och har rätt till ett allmänt tandvårdsbidrag från Försäkringskassan.

Åldersgränsen gäller bara patienter som är folkbokförda i Västra Götaland.

7.24 Tvättmaskin

Ekonomiskt bistånd till inköp av tvättmaskin beviljas endast om det finns ett fysiskt eller psykiskt funktionshinder som är styrkt med läkarintyg, som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga. Bistånd kan även beviljas till personer som av medicinska skäl är tvingade att tvätta mycket mer än normalt. Behovet ska styrkas med läkarintyg. En förutsättning för biståndet är att behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappersättning, annan boende i hushållet eller genom hjälp i hemmet. Om behov av tvättmaskin uppstått

p.g.a. att fastigheten saknar tvättstuga ska sökanden i första hand hänvisas till värden, hyresgästföreningen eller hyresnämnden.

8 Olika grupperns rätt till ekonomiskt bistånd

Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ingår prövning av om behoven kan tillgodoses på annat sätt. Av förarbetena till lagen framgår att den enskilde är skyldig att efter förmåga bidra till sin försörjning. Det innebär bland annat att socialtjänsten ska kräva att arbetssökande som söker ekonomiskt bistånd aktivt söker arbete och deltar i insatser som bedöms främja möjligheterna att få arbete. Det innebär att vara inskriven på Arbetsförmedlingen och söka arbete inom hela landet. Krav ska ställas på att den arbetslöse som saknar försörjning ska söka vilket arbete som helst som han eller hon anses kunna klara av. Det kan även gälla tillfälliga och mindre kvalificerade arbeten som den sökande omgående ska kunna ta.

Socialtjänsten ska även som en del i utredningen kräva att den enskilde, enligt 12 kap 4 § socialtjänstlagen deltar i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i 12 kap 4 § Socialtjänstlagen första stycket ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Socialtjänsten ska samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt 12 kap 4 § Socialtjänstlagen.

Syftet med praktik eller andra kompetenshöjande åtgärder ska vara att förhindra passivisering i ett långvarigt biståndsberoende. Deltagandet ska vara ett led i en medveten strategi att närma sig arbetsmarknaden och krav på en viss aktivitet ska föregås av en individuell bedömning av den enskildes behov och förmåga. Insatsen ska vara tidsbegränsad och ska dokumenteras. När det gäller personer som helt eller i stor utsträckning vägrar medverka i socialtjänstens arbete för att utarbeta en plan mot egen försörjning så kan det utgöra grund för att fortsatt bistånd vägras eller reduceras. Detsamma gäller då den enskilde inte bedöms uppfylla kraven att stå till arbetsmarknadens förfogande, till exempel genom att inte söka arbete eller genom att vägra delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet påverkar detta rätten till försörjningsstöd för hela hushållet.

Den enskilde ska ges en noggrann information om kravens innebörd och vad som blir konsekvensen om kraven inte följs. För all arbetsträning och praktik som sker med stöd av 12 kap 4 § Socialtjänstlagen ska samverkan ske med Arbetsförmedlingen, så att deras kompetens tas tillvara i bedömning om vad som är en lämplig utformning.

Med utgångssynpunkt i barnets bästa och utifrån kunskapen om att barn med yrkesarbetande föräldrar har bättre förutsättningar i sina liv än barn i bidragstagande familjer, kan det även vara motiverat att även barnfamiljer flyttar för att föräldrarna långsiktigt ska kunna försörja sig genom arbete. Arbetets varaktighet och omfattning måste då övervägas, liksom konsekvenserna av en flytt för eventuella övriga familjemedlemmar.

8.1 Arbetssökande med otillräcklig föräldrapenning

Barnet ska omgående anmälas till barnomsorgskön och bekräftelse på platsansökan ska visas upp. Så snart det är praktiskt möjligt ska den hemmavarande föräldern ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Det innebär att så snart barnomsorgsplats erbjuds ska den accepteras. För tid efter det att barnomsorgsplats erhållits föreligger ingen rätt att vara föräldraledig viss tid. Lagen om föräldraledighet reglerar endast förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

8.2 Arbetssökande med otillräcklig arbetslöshetsersättning

Bidragstagare som har ersättning från a-kassa eller Alfakassa riskerar att förlora denna ersättning om de deltar i kommunal aktivering. Det är olika regler som gäller beroende på vilken a-kassa det gäller. Den sökande måste ha fått ett godkännande från sin a-kassa, vilket ska styrkas med ett intyg, för att kunna delta i av kommunen anordnad verksamhet. Konsekvensen av att annars ställa krav på att denna grupp ska delta i aktiviteter är att behovet av försörjningsstöd kan öka.

8.3 Personer med skadligt bruk eller beroende

För de som till följd av skadligt bruk eller beroende eller svår psykisk ohälsa inte står till arbetsmarknadens förfogande och inte medverkar till att komma ifrån sitt skadliga bruk eller beroende eller få vård görs en individuell prövning av rätten till bistånd. Enbart det faktum att en person inte deltar i en viss behandling för skadligt bruk eller beroende är i sig inte skäl nog att avslå en ansökan om ekonomiskt bistånd. Vägrar dessa personer helt eller i stor utsträckning att medverka i socialtjänstens arbete för att utarbeta en handlingsplan/plan mot egen försörjning eller att göra en utredning så kan detta dock utgöra grund för avslag eller för att reducera biståndet. För en person med ett påvisbart pågående skadligt bruk eller beroende eller svår psykisk ohälsa kan biståndet enligt 12 kap 3 och 12 kap 7 § Socialtjänstlagen reduceras om det är uppenbart att biståndet inte används till avsett ändamål.

En enskild som uppger att hen står till arbetsmarknadens förfogande, ska räknas som arbetssökande även om det finns en misstanke om skadligt bruk eller beroende eller psykisk ohälsa. En annan bedömning ska göras först när den enskilde kommer till insikt och medger att den inte står till arbetsmarknadens förfogande.

8.4 Arbetssökande med sociala och medicinska problem

Människor har i regel betydande resurser även då det finns problem av något slag. För att socialtjänsten ska ställa andra krav än de som ställs på arbetssökande enligt ovan, ska problematiken vara allvarlig och omfattande. Sådana skäl är allvarligt missbruk, svår psykisk ohälsa eller dokumenterad arbetsoförmåga på grund av sjukdom. Personer med denna problematik har oftast behov av insatser från andra enheter inom socialtjänsten eller från vården. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska den enskilde medverka i

planering i syfte att bli arbetsför eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.

8.5 Sjukskrivna

För att arbetsoförmåga vid sjukdom ska godkännas ska en person ha ett relevant läkarintyg/läkarutlåtande som styrker oförmåga att arbeta eller delta i arbetssökaraktiviteter, helt eller delvis. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbetsförmågan och förmågan att kunna delta i en av kommunen anvisad aktivitet. Arbetssökande som är sjuka ska om det utifrån medicinsk utredning bedöms lämpligt erbjudas rehabiliterande insatser. Om läkarintyg lämnas från vårdinstans ska det framkomma vilka åtgärder läkaren bedömer att individen behöver för att lättare återgå i arbete. I de fall vårdcentralerna/sjukvårdande instanser inte vill skriva ut läkarintyg till de som saknar sjukpenningsgrundande inkomst, SGI, bör den enskilde genom att lämna samtycke, lyftas i samverkans forum för att socialtjänsten på så sätt ska kunna erhålla samma information som framkommer på ett läkarintyg och på så sätt kunna utreda rätten till ekonomiskt bistånd och förmåga att delta i olika aktiviteter. Insatser ska erbjudas i form av samverkan med vårdcentral, psykiatrimottagning eller annan vårdgivare samt Försäkringskassan.

Den som inte kan arbeta på grund av sjukdom ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras att ansöka om sjukersättning. Om sjukdomen är av sådan art att sjukskrivande läkare bedömer att personen inte kommer att återfå arbetsförmågan inom överskådlig tid kan ansökan om sjukersättning göras tidigare. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Arbetssökande som är sjukskrivna på deltid ska delta i arbetssökarverksamhet i förhållande till sjukskrivningens omfattning.

8.6 Personer med psykisk ohälsa

När det gäller personer med svår psykisk ohälsa och beteendemässiga störningar måste socialtjänsten först utreda de grundläggande problemen innan socialtjänsten tar ställning till hur socialtjänsten på bästa sätt kan stärka den enskildes framtida försörjningsförmåga. I arbetet med personer med svår psykisk ohälsa är det oftast nödvändigt att samverka med andra kommunala enheter och med vården. Liksom vad gäller personer med lindriga missbruksproblem kan socialtjänsten på personer med lindrigare psykiska problem ställa krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt 12 kap 4 § Socialtjänstlagen. Det ska inte ersätta vård och behandling, men insatserna kan vara ett komplement eller ett led i rehabilitering. De krav som ställs ska vara relevanta och sakligt grundade på behov av kompetensutveckling.

8.7 Studerande

8.7.1 Vuxenstuderande

Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därför inte är berättigade till försörjningsstöd.

Vuxenutbildning ska finansieras genom det statliga studiemedelssystemet eller med aktivitetsstöd via Arbetsförmedlingen. Försörjningsstöd ska som

huvudregel inte beviljas som studiefinansiering för reguljär utbildning eftersom detta kan medföra en inlåsningsseffekt. Detta genom att utbildningen blir ett mål i sig och den enskilde förlorar fokus på det primära målet självförsörjning genom arbete. Det snabbaste sättet till egen försörjning innebär ibland att individen får välja bort en önskad insats till förmån för ett enkelt arbete. Försörjningsstöd ska inte beviljas vid annat än korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetssökande, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete. Om en person i undantagsfall, efter individuell behovsprövning, beviljas ekonomiskt stöd av socialtjänsten för vuxenstudier ska denne ändå alltid söka studiemedlets bidragsdel.

8.7.2 Studerande under studieuppehåll

Socialtjänsten ska begära att studerande som under studieuppehåll behöver försörjningsstöd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. För att ha rätt till försörjningsstöd ska studerande kunna visa att de i god tid sökt feriearbete då inkomstbortfallet är en förutsägbar situation. Studiemedlen ska täcka levnadsomkostnaderna under terminerna t.o.m. den dag terminen slutar enligt studiemedelsbeslutet. Först därefter inträder rätt till försörjningsstöd. Högskolestuderande har inget uppehåll mellan hösttermin och vårtermin och ska därför inte beviljas försörjningsstöd för studieuppehåll då. För övriga studerande kan reducerat försörjningsstöd till matpengar beviljas för studieuppehållet över jul och nyår. Vid studieuppehåll över sommaren ska försörjningsstödet vara reducerat för de första 30 dagarna. I det reducerade försörjningsstödet ingår matpengar, arbetsresor och eventuell hyra som förfaller till betalning under perioden. Motivet till reduceringen är att biståndet ska anses tillfälligt i avvaktan på lön från feriearbete samt att en månad normalt är den tid man får vänta på inkomst. Om behov kvarstår efter de första 30 dagarna beviljas fullt försörjningsstöd. Inkomster från extraarbete som utbetalas under månaden innan studierna avslutas ska räknas som inkomst inför uträkning av behovet första biståndsmånaden.

8.7.3 Ungdomar under 21 år som går i skolan

Föräldrarna har enligt föräldrabalken försörjningsskyldighet för ungdomar som går i skolan till dess den unge fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan, gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning. För ungdom som fyllt 18 år är föräldrarna underhållsskyldiga bara om den unge studerar på gymnasiet.

Gör den unge ett uppehåll i sin skolgång är föräldrarna inte underhållsskyldiga under uppehållet men underhållsskyldigheten träder in igen om och när barnet återupptar skolgången. Ferier och tid då barnet på grund av sjukdom är förhindrad att delta i utbildningen anses i praxis utgöra tid då skolgång pågår. Underhållsskyldigheten upphör alltså inte under sommarlovet mellan två årskurser i gymnasieskolan. I de fall föräldrarna har försörjningsplikt ska ungdomen räknas in som barn i hushållet om det inte finns särskilda skäl för att ungdomen ska ha bistånd som eget hushåll.

8.8 Personer 66 år och äldre

Personer som är 66 år och äldre som ansöker om försörjningsstöd ska hänvisas till Pensionsmyndigheten för att ansöka om äldreförsörjningsstöd i stället.

Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan på beslut hos Pensionsmyndigheten ska det återsökas.

8.9 Företagare eller personer med fria yrken

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till den som är egen företagare. Aktiebolag representerar en realiserbar tillgång liksom vissa handelsbolag och enskilda firmor. En del enskilda firmor representerar ingen tillgång och bedriver i princip ingen verksamhet. I dessa fall ska den sökande avregistrera firman hos Patent- och registreringsverket, alternativt Skatteverket samt skriva in sig på Arbetsförmedlingen och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande för att bli berättigad till ekonomiskt bistånd.

Undantag kan göras om:

- behovet av bistånd är högst 3 månader, därefter ger firman åter inkomster.
- företagaren har uppburit aktivitetsstöd från Arbetsförmedlingen under 6 månader och det finns utsikter att företaget ger inkomster inom 3 månader.
- verksamheten i firman ger en viss inkomst och den sökande bedöms inte vara möjlig att placera på lönearbetsmarknaden inom överskådlig tid.

Sökande med fria yrken såsom exempelvis konstnärer, författare, artister och frilansarbetare har ofta F-skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra hel- eller deltidsarbetslösa och samma krav på motprestationer ska ställas.

8.10 Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård

Den som avtjänar ett fängelsestraff kan normalt sett inte anses ha rätt till ekonomiskt bistånd. För personer inskrivna inom kriminalvården ska Kriminalvården svara för alla kostnader under verkställighetstiden med undantag för den enskildes kostnader i form av hyra och uppehälle under frigivningspermission.

En person vars totala faktiska strafftid understiger 6 månader har rätt till ekonomiskt bistånd för boendekostnader (hyra och hushållsel) för att de inte ska riskera att bli bostadslösa. För vidare information se Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd och rättspraxis, se även nedan under avsnittet boendekostnad.

Sökandens möjlighet till inkomst från arbete inom kriminalvårdsanstalten ska alltid utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas. Personer som är häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, får häktesbidrag från kriminalvården och ska inte beviljas fickpengar.

8.11 Boendekostnad

Personer som är häktade har rätt till ekonomiskt bistånd till hyra om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt. En sedvanlig ekonomisk prövning ska alltid göras.

Personer som är dömda till kriminalvård kan i vissa fall beviljas bistånd till hyra under verkställighetstiden. Vägledande vid prövning ska vara den sökandes hyresförhållande, straffets längd, egen förmåga att betala hyran eller del av hyran, samt rehabiliteringsaspekten.

Vid strafftid på högst 6 månader kan ekonomiskt bistånd till hyra beviljas om det är olämpligt eller omöjligt att hyra ut lägenheten i andra hand. I fall den sökande hyr andrahandslägenhet eller inneboenderum kan bistånd beviljas om hyresrätten kvarstår efter frigivning.

Om hyresavtal sägs upp kan det bli aktuellt med ekonomiskt bistånd till kostnad för förvaring av bohaget. Denna kostnad bör ses i förhållande till kostnad för nyanskaffning av möbler och husgeråd i kombination med förvaring av en mindre del personligt lösöre.

Vid vårdtid som överstiger 6 månader ska den sökande försöka få sin lägenhet uthyrd i andra hand eftersom bostad efter frigivning är betydelsefull för fortsatt rehabilitering. Under tid då sökande försöker ordna lägenhetsfrågan kan ekonomiskt bistånd till hyran beviljas.

Vid beviljad boendekostnad under fängelsetiden kan också kostnad för el- och nätagift, hemförsäkring och avgift för A-kassa beviljas.

8.12 Frigivning

I samband med avslutning av kriminalvård ligger ansvaret för bistånd enligt 12 kap 1 § socialtjänstlagen på folkbokföringskommunen under en övergångsperiod. En rimlig övergångsperiod kan vara ca 1 månad. Därefter har vistelsekommunen ansvaret. Kriminalvården ansvarar för att den intagne har lämpliga kläder för årstiden vid frigivning.

8.13 Intensivövervakning med elektronisk kontroll – s k fotboja

Fotboja förekommer dels som påföljd vid korta straff och dels som ett led i frigivningsförberedelserna, s.k. IÖV-utsluss. Personer som avtjänar straff med fotboja jämföras med frivårdsklienter och har exempelvis rätt att fortsätta uppbära eventuell pension eller sjukpenning, dock inte ersättning från Akassa.

Om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt har personen rätt till ekonomiskt bistånd från kommunen till sin försörjning under verkställigheten med fotboja. Om verkställigheten med fotboja upphävs och övergår till anstaltsvård gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården.

Vid IÖV-utsluss är personen fortfarande inskrivna i anstalt och har inte rätt till ekonomiskt bistånd för sin försörjning, utan reglerna för inskrivna inom kriminalvården gäller.

8.14 Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelse som innebär att den dömda får genomgå behandling för skadligt bruk eller beroende där kriminalvården och socialtjänsten upprättar en gemensam behandlingsplan. Kriminalvården har kostnadsansvaret för behandlingen fram till tänkt dag för villkorlig frigivning vilket inträffar efter 2/3 av det alternativa fängelsestraffet.

Vid behandling på institution står kriminalvården för alla kostnader till vårdgivaren i samband med placeringen såsom fickpengar, drogkontroller, sjukvårdskostnader, resor, klädotrustning, fritids- och sportutrustning och hygienartiklar. I dessa fall ska ekonomiskt bistånd inte beviljas.

Om behandlingen sker i öppenvård bekostar kriminalvården enbart den behandling och kontroll som följer av behandlingsplanen. Klientens behov av ekonomiskt bistånd ska prövas.

Kontraktsvård är en påföljd och om klienten avbryter eller missköter den uppgjorda behandlingsplanen gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården.

8.15 Samhällstjänst

Samhällstjänst är en dom till skyddstillsyn med föreskrift att utföra oavlönat arbete hos ideella föreningar, organisationer eller kyrkor och är ett alternativ till fängelse. Samhällstjänsten ska utföras under den dömdes fritid, t.ex. kvällar eller veckoslut, under kontroll av Frivården. Den dömda kan behålla sitt ordinarie arbete eller studier eller vara aktivt arbetssökande. Det faktum att en bidragssökande person är dömd till samhällstjänst ska inte påverka socialtjänstens krav på den sökande att stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid, och t.ex. delta i praktik.

8.16 Inskrivna för rättspsykiatrisk vård

Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten. **OBS!** Dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till sjukpenning, pension, bostadsbidrag, etc.

8.17 Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten

Personer som beviljas heldygnsvård eller behandling är berättigade till ekonomiskt bistånd på samma villkor som andra om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Biståndet ska reduceras för kostnader den sökande inte har under vårdperioden.

Som regel beviljas bistånd till fickpengar, eventuell avgift till fackförening eller A-kassa samt eventuella arbetsresor. Bistånd till receptbelagd medicin beviljas vid behov. I vissa fall kan även kostnader för egen bostad under placeringstiden ingå och beroende på vilken typ av placering som är beslutad kan även egenavgift för kost och logi ingå.

8.17.1 Boendekostnad

Ensamstående person som erhåller vård/behandling på sjukvårdsinstitution eller i hem för vård eller boende kan beviljas bistånd till hyra för den egna bostaden om sökanden skall vistas i bostaden under t ex permissioner.

Om vårdtiden är längre än sex månader, och den sökande inte kommer att vistas i bostaden, ska möjligheten att hyra ut bostaden i andra hand undersökas. Magasinering av bohaget kan bli aktuellt.

För personer som under placeringstiden har kvar sin bostad ingår även kostnader med anknytning till bostaden i ekonomiskt bistånd. Dessa kostnader är hyra, abonnemangskostnad för hushållsel och hemförsäkring. Bistånd till dessa kostnader beviljas efter sedvanlig prövning.

8.17.2 Egenavgift vid vård och behandling

Ekonomiskt bistånd ska inte beviljas till egenavgift vid placering för vård och behandling. Om personen inte har tillräckliga egna inkomster att betala avgiften med ska avgiften sättas ned eller efterges i samband med placeringsbeslutet.

8.17.3 Fickpengar

Fickpengar beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Fickpengar prövas individuellt men kan omfatta delar ur riksnormen så som kläder, fritid, hälsa och hygien och förbrukningsvaror (om det inte ingår i placeringen). Aktuellt månadsbelopp för fickpengar fås genom summering av beloppen i de normposter som bedöms skäliga. Fickpengar till barn ska inte beviljas då föräldern har barnbidrag.

8.17.4 Kläder

Löpande komplettering av kläd- och skoutrustning beviljas som en del av fickpengen. Extra bidrag till kläder och skor beviljas som huvudregel inte. Sökande som placeras för vård eller behandling kan vid akut behov av klädutrustning få bistånd till kläder och skor inom ramen för ekonomiskt bistånd motsvarande normposten för en månad.

8.17.5 Reskostnader

Bistånd till resor i samband med institutionsvård, t.ex. för informationssamtal, in- och utskrivning på institutionen samt möten med socialsekreterare, ska betalas ur Individ- och familjeomsorgens konto för vårdkostnader.

Observera att vissa resor kan ingå i vårdavgiften, t.ex. resor till läkare eller tandläkare.

8.18 Utländska medborgare

Nordiska medborgare och icke nordiska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd ska vid ansökan om ekonomiskt bistånd bedömas utifrån samma grunder som gäller för svenska medborgare. Utomnordiska medborgare, som befinner sig i landet som turister, kan endast i undantagsfall och i en nödsituation berättigas till ekonomiskt bistånd. Dessa personer ska i första hand vända sig till hemlandets konsulat eller ambassad.

Utländska medborgare, som är asylsökande, får sin försörjning genom Migrationsverket och genom lagen om mottagande av asylsökande mfl. och är inte berättigad till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen.

8.19 EU-medborgare

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd ska EU-medborgare och dess familjemedlemmar likabehandlas som svenska medborgare. En förutsättning är dock att EU-medborgaren har s.k. uppehållsrätt. De tre första månaderna i Sverige har alla EU-medborgare en ovillkorlig uppehållsrätt, har denna tid passerats ska socialnämnden att på egen hand bedöma om fortsatt uppehållsrätt föreligger eller inte.

En EU-medborgare har uppehållsrätt om denne (enligt 3 a kap 3 § Utlänningslagen) antingen:

1. Är arbetstagare eller egen företagare
2. Har kommit till Sverige för att söka arbete och har en realistisk möjlighet att få en anställning (inom en snar framtid)
3. Är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt försäkringen om detta har tillräckliga tillgångar för sig och sina familjemedlemmars försörjning samt har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige, eller
4. Har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige.

För att bedöma huruvida arbetslösa EU-medborgare uppfyller villkor två ovan bör information inhämtas från Arbetsförmedlingen.

EU-medborgare som inte omfattas av något av villkoren kan enbart ha rätt till ekonomisk hjälp till hemresa och för att undanröja en akut situation (matpengar). (Se även Socialstyrelsens vägledning Rätten till bistånd för medborgare inom EU/EES-området.)

8.20 Anknätningsinvandrare

Socialtjänstlagen föreskriver att det i första hand är den enskilde själv som ska ta ansvar och planera för sin ekonomiska situation. Detta egna ansvar omfattar även utrikesfödda som har för avsikt att flytta till anhöriga i Sverige. Det kan anses rimligt att en invandrande person planerar på så sätt att han/hon inte omgående försätter sig i ett behov av ekonomiskt bistånd. Under en inledande period, i regel två månader, bör den nyinvandrade kunna klara sig genom egna medel. Med hänvisning till det egna planeringsansvaret bör således en ansökan under de första månaderna avslås. Ett avslag pga. "oplanerad invandring" påverkar inte anknätningsperson (och eventuell övrig familj) utan berör enbart den nyinvandrade. Observera att två månader som "inledande period" endast är att betrakta som ett riktmärke, omständigheter i det enskilda fallet kan föranleda en annan bedömning. Barnperspektiv, i vilken grad en ekonomisk planering gjorts, huruvida individen flyttat från egen försörjning eller inte, är exempel på faktorer som måste vägas in i ett helhetsperspektiv.

8.21 Asylsökande

Asylsökande ska alltid hänvisas till Migrationsverket som beviljar bistånd i form av dagersättning enligt lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Det gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos släkting i kommunen.